Pedagogická fakulta
Faculty of Education
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
University of South Bohemia in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra geografie

Diplomová práce

Prostorová dostupnost poštovních služeb v České republice a její změny

Vypracoval: Bc. Aleš Provod
Vedoucí práce: doc. RNDr. Stanislav Kraft, Ph.D.

České Budějovice 2026

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci na téma Prostorová dostupnost poštovních služeb v České republice a její změny jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 17. 4. 2026 ……Aleš Provod

Poděkování

Děkuji vedoucímu své diplomové práce váženému panu docentovi Stanislavu Kraftovi za jeho kvalitní vedení, podnětné připomínky a čas, který mi ochotně věnoval při tvorbě práce. Poděkování rovněž patří všem zaměstnancům pošty, jejichž práce je zejména v české společnosti často nedoceněná.

Abstrakt

Poštovnictví je nedílnou součástí geografie služeb, jejímž posláním jsou komplexní poštovní služby na území České republiky, k nimž se Česká pošta zavázala v době svého vzniku v roce 1993. Kvantita poštovních poboček byla dlouhé roky bez významnějších změn, nicméně v roce 2023 proběhla rozsáhlejší redukce pobočkové sítě, v jejímž důsledku bylo zrušeno 300 těchto poboček, což představuje přibližně 10% redukci. Tato diplomová práce si klade za cíl zanalyzovat prostorovou dostupnost poštovních poboček v rámci České republiky a tím pádem i identifikovat regiony, které se nacházejí vzhledem k časové dostupnosti na periferii. Diplomová práce bude komparovat prostorovou dostupnost poboček v aktuální podobě sítě České pošty se stavem původním, tedy stavem, který nebyl nijakým způsobem postižen samotnou redukcí. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a analytickou. Teoretická část rámuje poštovní služby jako součást geografie služeb, stručně popisuje historii poštovnictví v Českých zemích, detailně rozpracovává strukturu poštovní sítě v České republice a uvádí důvody, které vedly představenstvo České pošty k redukci poštovní sítě. Analytická část pomocí mapových analýz dokreslí prostorovou dostupnost poštovních poboček v České republice a závěr práce shrne zjištěné výsledky.

Klíčová slova

Česká pošta, poštovnictví, prostorová dostupnost

Abstract

Postal services are an integral component of the geography of services, with the mission to provide comprehensive postal services within the territory of the Czech Republic, a commitment undertaken by Czech Post at the time of its establishment in 1993. The number of postal branches remained largely unchanged for many years; however, in 2023, a more extensive reduction of the branch network took place, resulting in the closure of 300 branches, which represents an approximately 10% reduction. This thesis aims to analyze the spatial accessibility of postal branches within the Czech Republic and to identify regions that, in terms of travel time, are situated on the periphery. The thesis compares the spatial accessibility of branches in the current network of Czech Post with the original state, the state that had not yet been affected by the reduction itself.

The thesis is divided into two parts: theoretical and analytical. The theoretical part describes postal services as a component of the geography of services, briefly describes the history of postal services in the Czech lands, elaborates in detail on the structure of the postal network in the Czech Republic, and presents the reasons that led the management of Czech Post to the reduction of the postal network. The analytical part uses map-based analyses to illustrate the spatial accessibility of postal branches in the Czech Republic, and the conclusion summarizes the findings.

Keywords: Czech Post, postal services, spatial accessibility

Obsah

1. Úvod a cíle práce 6

2. Teoretická východiska práce 8

2.1 Geografie služeb jako subdisciplína sociální geografie 8
2.2 Geografie služeb, jejich dostupnost, význam a hlavní směry výzkumu 9
2.3 Poštovní služby jako součást veřejné infrastruktury 12
2.4 Historický vývoj poštovních služeb v Českých zemích 13
2.5 Definice poštovních služeb 15
2.6 Právní rámec a regulace poštovních služeb 16

3. Metodika 19

4. Poštovní síť v České republice 21

Statistické údaje o počtu poboček v čase 26
Kritéria pro rušení a zřizování poboček 29

5. Analytická část 31

6. Žebříček krajů České republiky podle indexu dostupnosti poštovních služeb 62

7. Závěr 64

8. Seznam použité literatury 67

9. Seznam ostatních zdrojů 70

1. Úvod a cíle práce

Poštovní služby představují nedílnou součást veřejné infrastruktury a historicky patří k nejdůležitějším prvkům občanské vybavenosti nejen v České republice. Česká pošta jako držitel poštovní licence zajišťuje široké množství poštovních služeb na celém území státu, čímž propojuje regiony, v nichž nabízí širokou škálu administrativních úkonů. V posledních letech však dochází k výrazným změnám ve struktuře i fungování poštovní sítě. Ty souvisejí s digitalizací a poklesem poptávky po tradičních listovních službách. Uživatelské potřeby se totiž neustále proměňují, a poštovní služby se musejí adaptovat, aby, jak tvrdí Nunvářová (2014), zůstaly dostatečně efektivní. Právě v důsledku snížené poptávky byla v roce 2023 uskutečněna rozsáhlá vlna redukce pobočkové sítě, při níž zaniklo kolem 300 provozoven, což představuje přibližně 10 % poboček České pošty. To přináší otázku, jakým způsobem se tyto kroky propsaly do prostorové dostupnosti poštovních služeb a zda se v České republice objevily regiony, v nichž může mít redukce zásadní význam pro obyvatele. Kupříkladu v obcích, které jsou populačně slabé, může nízká dostupnost veřejných služeb vést k depopulaci těchto oblastí, jak tvrdí Turečková a Chmielová (2019), a právě dostupnost veřejných služeb ovlivňuje kvalitu života výrazným způsobem. Podobně v regionech, jež jsou situovány na periferii, je pravděpodobné, že časová vzdálenost bude ovlivněna výraznějším způsobem, než v regionech městských, avšak poštovní služby musejí být dostupné veškeré populaci, bez ohledu na jejich geografickou polohu (Švadlenka a Roth, 2008). Dostupnost poštovních služeb přímo vychází ze Zákona 29/2000 Sb., o němž bude pojednáno dále v této diplomové práci. Právě proto je prostorová analýza poštovních služeb v České republice, zejména po redukčním zásahu, relevantním tématem.

Hlavním cílem této diplomové práce bude zanalyzovat prostorovou dostupnost poštovních poboček v České republice v období let 2023 a 2026.

Prvním dílčím cílem bude zhodnocení vývoje, kterého pobočková síť dosáhla s přihlédnutím k nemalému redukčnímu zásahu do pobočkové sítě v roce 2023. Druhým dílčím cílem bude srovnání dostupnosti poštovních služeb v rámci jednotlivých krajů za pomoci metodiky indexového měření. Práce porovnává současný stav prostorové dostupnosti poštovních poboček se stavem výchozím z roku 2023 a identifikuje regiony, v nichž se ona redukce projevila nejvýrazněji.

Autor diplomové práce je motivován svými zaměstnaneckými zkušenostmi u České pošty, v jejíchž strukturách aktivně působí od roku 2019 na různých typových pozicích. Zajímá ho, zda byla redukce pobočkové sítě na místě a jestli zásadně neovlivnila periferní oblasti České republiky, které se potýkají s významným úbytkem služeb. Autor diplomové práce působil a stále působí v periferních regionech Šumavy jako poštovní doručovatel a z vlastní zkušenosti vnímá nespokojenost místních obyvatel, kteří nyní musejí za poštovními službami cestovat o poznání déle, než tomu bylo před pár lety. To je výrazná komplikace pro tu část populace, která nemá možnost cestovat automobilem a je odkázána na hromadnou dopravu, jejíž frekventovanost je zde často nedostatečná. Nejnezdolatelnější překážkou pak bude relativní nedostupnost poštovních služeb pro nejstarší obyvatelstvo například s omezenou pohyblivostí, pro které se rázem dříve dosažitelná poštovní pobočka vzdálila do mezí zcela nedosažitelných. Po dlouhou dobu platilo, že poštovní služby fungovaly jako pojivo mezilidských vztahů, zejména pak na venkově. Ať už došlo v periferních regionech k redukci služeb, jako třeba koloniálu nebo knihovny, poštovní služby byly dlouhou dobu nedotčeny. Tím pádem představovaly pomyslný opěrný bod sociálních interakcí, velmi důležitý zejména pro obyvatelstvo v důchodovém věku. Nicméně, proběhnuvší redukce tomuto systému udělila nemalou ránu, čímž mnoha lidem silně znepříjemnila každodenní fungování. Proto se diplomová práce zabývá analýzou dostupnosti sítě poštovních poboček a jejím vývojem během posledních čtyř let. Autora zajímá, jak byla dostupnost těchto služeb ovlivněna a co to způsobilo s dostupností poštovních služeb zejména v periferních oblastech, jako je například podhůří Šumavy. Teoretická část diplomové práce se po specifikaci nejvýznamnějších konceptů geografie služeb a jejich dostupnosti a poštovních služeb jako subdisciplíny sociální geografie a geografie služeb zabývá definicí poštovních služeb a jejich právním rámcem, mapuje jejich historický vývoj v rámci Českých zemí a do detailu popisuje vývoj pobočkové sítě České pošty s ohledem na kritéria, která byla v roce 2023 přijata a v jejichž důsledku došlo k redukci pobočkové sítě, přičemž důkladný popis a komparace pomocí map, tabulek a vytvořených indexů dostupnosti tvoří náplň analytické části této diplomové práce.

2. Teoretická východiska práce

Kapitola Teoretická východiska práce obsahuje informace, které jsou nezbytné pro pochopení problematiky dostupnosti poštovních služeb a dopadů, které s sebou redukce pobočkové sítě přinesla. Kapitola obsahuje nejdříve úvod do problematiky sociální geografie a geografie služeb, do níž poštovní služby patří. Věnuje se obecné dostupnosti veřejných služeb, zmiňuje význam služeb a hlavní směry výzkumu, vymezuje poštovní služby jako součást veřejné infrastruktury a popisuje historický vývoj poštovní sítě v Čechách. Dále popisuje právní rámec a regulaci poštovních služeb. Hlavní část diplomové práce je věnována samotné pobočkové síti České pošty včetně její občanské dostupnosti.

2.1 Geografie služeb jako subdisciplína sociální geografie

Poštovní služby, které jsou tématem této diplomové práce, jsou jednou z mnoha subdisciplín sociální geografie, konkrétně geografie služeb, které bude věnován prostor níže. Sociální geografie je jednou ze dvou základních geografických disciplín, která se věnuje studiu společnosti a lidské aktivity v prostředí (Toušek, Kunc, Vystoupil, 2008). Zaměřuje se na studium prostorových aspektů sociálních jevů a procesů. Definuje, jak jsou sociální vztahy, struktury a procesy rozloženy, jak interagují v rámci prostoru a jak je prostor sám ovlivňuje. Tato disciplína dle Osmana a Porkertové (2020), zohledňuje jak geografické, tak sociální faktory, které formují život jednotlivců a komunit v různých prostředích. Ve druhé polovině 20. století byla česká sociální geografie, spolu s dalšími společenskými vědami, ideologicky zakotvena ve specifické interpretaci marxistické politické ekonomie a byla ovlivňována vývojem v sovětské geografii. V 90. letech se předmět dále rozšířil o studium politických a kulturních faktorů, a protože další rozšiřování termínu už nebylo praktické, začal se používat termín humánní geografie (Toušek, Kunc, Vystoupil, 2008). Předmět jejího zkoumání lze rozdělit do tří pilířů, konkrétně na sociální/kulturní geografii, politickou geografii a ekonomickou geografii (Gregory, 1994). Prvně zmíněná sociální geografie úzce souvisí s chováním lidí v prostoru. Právě chování a rozhodovací procesy jednotlivců se začaly více zdůrazňovat ve druhé polovině 20. století (Golledge, 2008). Mezi klíčové směry behaviorální geografie patří zkoumání prostorových vzorců pohybu, jakožto i analýza rozhodovacích procesů, které ovlivňují, jak jednotlivci vybírají trasy a místa (Singleton, 2000).

Klíčovými pojmy pro sociální geografii jsou pojmy jako prostor, místo, lokalita, dostupnost, mobilita nebo sociální spravedlnost. Podle Kühnlové (1996) je prostor v geografii chápán jako základní koncept, který zahrnuje přírodní i kulturní charakteristiky daného území. Místo je podle Tuana (1990) centrum významů naplněné individuálními zkušenostmi. Dostupnost je klíčovým faktorem v prostorové analýze. Podle Chvátala (2025) dopravní dostupnost výrazně ovlivňuje socioekonomickou úroveň obcí v ČR. Lepší dostupnost vede k vyšší atraktivitě regionu a rozvoji služeb. Mobilita se dělí do tří prostorových úrovní, a sice na migraci, dojížďku a určitý rytmus míst (URRlab, 2025). Právě tyto faktory zásadně ovlivňují sociální prostředí metropolitních regionů. Prostorová spravedlnost se zabývá tím, jak jsou zdroje, služby a příležitosti rozloženy v prostoru (Matoušek, 2012).

2.2 Geografie služeb, jejich dostupnost, význam a hlavní směry výzkumu

Geografie služeb patří mezi mladší vědecké disciplíny v rámci geografie, což je dáno tím, že význam služeb v ekonomice byl upozaděn za vývojem ostatních ekonomických odvětví. První vědecké práce na téma prostorových vazeb v rozvoji služeb lze datovat do 30. let 20. století. Toho času byla formulována první teorie, dodnes používaná, a sice teorie centrálních míst od Christallera z roku 1933. Z této teorie čerpá nejen geografie služeb ale i další subdisciplíny geografie. Dle této teorie jsou služby významným dílem reálně fungujících vazeb, přičemž mají schopnost třídit sídelní prostor do příslušných hierarchických úrovní, tzv. územních obslužných systémů. Základním principem této teorie je pokles poptávky, přímo se odvíjející od narůstající vzdálenosti. Podle této teorie poskytuje každé středisko centrální funkce. V ideálním případě je cena poskytovaného zboží a služeb rozdělená pouze dopravními náklady, přímo úměrnými postupně narůstající vzdáleností od centrálního místa. Jinými slovy řečeno, poptávka klesá se vzdáleností. Výsledná obslužná oblast je následně promítnuta do prostoru, přičemž vzniknou oblasti, ve kterých občané obslouženi nebudou, nebo, v lepším případě, dojde k překrytí těchto oblastí. Ta část populace, která se bude nacházet v oblasti překrytí obslužných oblastí, se bude následně snažit maximálním způsobem minimalizovat cestovní náklady, v kterémžto výsledku si zvolí vždy to nejbližší centrální místo. Jako výsledek pak vznikne šestiúhelníková síť obslužných oblastí. Každé centrální místo pak podle této teorie poskytuje zboží a služby všech nižších řádů (Toušek, Kunc, Vystoupil, 2008).

Další práce, které se věnovaly strukturálním změnám v ekonomice, formulovaly například teorii tří sektorů, která byla posléze detailněji rozpracována. Tato teorie vychází z předpokladu, že každou ekonomiku tvoří tři sektory, a sice primární, sekundární a terciární.

Do primárního sektoru je řazeno zemědělství, do sekundárního průmysl a terciární sektor obsahuje právě služby. Každý z těchto sektorů dominoval národnímu hospodářství v jiném časovém období, přičemž obecně se dá konstatovat, že se postupně oslabuje pozice sektoru primárního a současně dochází k posilování terciárního sektoru služeb, zejména ve vyspělých zemích (Toušek, Kunc, Vystoupil, 2008). Na základě Fourastiého (1967) lze popsat třetí etapu mezisektorového přesunu pracovních sil a kapitálu jako etapu terciární společnosti. Konkrétně se jedná o výhledovou projekci vývoje civilizace s dominantním postavením sektoru služeb. Tímto modelem ovšem nelze spolehlivě specifikovat například změny, kterými prochází hospodářsky málo rozvinuté země, které jsou závislé na činnosti agrárního sektoru a nedisponují tak rozvinutým stupněm industrializace. Původní označení terciér přestalo s neustále se rozrůstající paletou služeb stačit, a tak se tento sektor dále rozčlenil na terciární, kvartérní a kvintérní sektor, což zjednodušeně souvisí se specializací služeb. Poštovní služby, téma této diplomové práce, lze zařadit do terciárního sektoru, pro který jsou charakteristické služby s vysokým podílem méně kvalifikované síly. Patří sem obchodní a osobní služby spojené se směnnou ekonomikou, uspokojující běžné potřeby obyvatel. Dříve byly služby a jejich význam podceňován, když se k nim například Karel Marx vyjadřoval způsobem, kdy rozděloval sektory na produktivní a neproduktivní, čehož se posléze chopila centrálně plánovaná ekonomika, v kterémžto důsledku došlo k výraznému podcenění celého sektoru, který zde začal zaostávat oproti státům s tržní ekonomikou, zejména ve druhé polovině 20. Století (Janečková a Vaštíková 2000). To, jak významný podíl na ekonomice vyspělých zemí dnes služby představují, je výsledkem kombinace několika faktorů, jmenovitě například rozvoj dopravy, finančních a informačních služeb nebo služeb pro podnikání. Společně s těmito faktory má dále vliv kupříkladu prodlužující se délka života, populační růst a narůstající podíl vzdělaného obyvatelstva, urbanizace, narůstající příjmy domácností, lepší životní úroveň, rozvoj komunikačních sítí či narůstající mobilita obyvatelstva. Zcela zásadní roli pak služby hrají z hlediska podílu na tvorbě HDP, když ve většině vyspělých zemí představují podíl až 70 % celkového objemu. Tento fakt plynule odráží i podíl zaměstnanosti, jelikož sektor služeb vytváří neustále nová pracovní místa. Obchod se službami neustále narůstá, například mezinárodní obchod se službami je z více než 50 % tvořen službami v cestovním ruchu a dopravou (Toušek, Kunc, Vystoupil, 2008). Služby lze chápat jako systém komplexního souboru interakcí mezi jejich poskytovatelem a koncovým uživatelem, který vytváří zkušenost a hodnotu pro zákazníka, nikoli jen samotný produkt (Musulin, Strahonja, 2023). Služby mohou existovat ve sféře výroby i spotřeby. Podle toho, koho uspokojují, se dělí na služby veřejnosti (armáda) nebo služby obyvatelstvu.

Podle Johnstona a kol. (2000) lze rozdělit služby na základě rozlišení koncového uživatele a spotřebitele služeb na služby spotřební, tržní a veřejné. Zatímco spotřební služby jsou orientovány na koncového zákazníka, tržní služby lze rozčlenit na služby pro podniky, které jsou vázány na výrobní i nevýrobní aktivity. V případě veřejných služeb, mezi které patří i poštovní služby, jde o typ služeb, které jsou financovány veřejným sektorem (veřejná sféra, obrana, zájmové spolky, politické strany). Tyto služby jako služby všeobecného zájmu musejí být populaci dosažitelné v rámci geografického prostoru, což je klíčem pro pochopení toho, jakým způsobem infrastruktura, organizace a geografická dostupnost ovlivňuje rovný přístup ke službám. Vedle fyzické dostupnosti, i organizační a cenová dostupnost hraje podle Šišaka (2023), významnou roli.

Samotné služby lze rozdělit do několika dílčích kategorií, a sice na služby veřejné, komerční, základní a doplňkové. Veřejné služby jsou financovány z veřejného rozpočtu a jsou řízeny veřejnou správou. Vedle poštovních služeb lze do této kategorie zařadit školství, zdravotnictví, sociální péči nebo veřejnou dopravu (MUNI, 2012). Jak tvrdí Nunvářová (2014), veřejný sektor je zodpovědný za zajištění kvalitních služeb, jejichž cílem je zvyšovat kvalitu života obyvatel. Stát, který je garantem veřejných služeb, rovněž sleduje jejich kvalitu. Jak tvrdí Veselý (2012), důsledné měření výkonu institucí může vést ke zlepšení efektivity, ale ne nutně ke zlepšení služeb samotných. Nicméně, stát může v oblasti veřejných služeb spolupracovat i se soukromým sektorem, kdy může soukromým osobám přenechat poskytování některých služeb, což může přinést efektivitu a inovace (Hloušková, 2019). Příkladem může být zavádění Pošt Partner, jejichž řízení a správa je ze státní úrovně přenášena na úroveň obcí.

Klíčovým parametrem pro veřejné služby je občanská vybavenost. Ta se zabývá tím, jak různé obce a regiony disponují institucemi a infrastrukturou jako jsou školy, zdravotnická zařízení, obchody, nebo právě pošty. Podle Turečkové a Chmielové (2019) lze říct, že v obcích s menší populací je často nízká dostupnost veřejných služeb, což může vést k depopulaci těchto oblastí. Globalizace a decentralizace mají významný vliv na strukturu a kvalitu služeb. Zatímco nároky obyvatel na kvalitu veřejných služeb rostou, v důsledku demografických změn se venkovské oblasti musejí vyrovnávat s odchodem mladých lidí do měst (Ježek, 2016). Veřejné služby a jejich dostupnost lidem jsou významným tématem sociální geografie. Geografické rozmístění veřejných služeb představuje jeden z klíčových faktorů jejich dostupnosti. Jak uvádějí Wang et al. (2021), efektivní lokalizace těchto služeb je zásadní pro zajištění rovného přístupu všech obyvatel, přičemž optimalizace prostorového

uspořádání může významně přispět ke snížení emisí uhlíku spojených s cestami za službami, které je nutné vykonat. Jako příklad lze uvést cestu dopravním prostředkem k nejbližší poště. Tato problematika je podle Wanga et al. (2021) obzvláště relevantní v městském prostředí, kde kratší vzdálenosti a struktura dopravního systému hrají zásadní roli v každodenním životě obyvatel. Jak tvrdí Klapka a kol. (2025), služby, maloobchod a volnočasové aktivity patří k těm odvětvím, které byly nejvíce ovlivněny sociálně-ekonomickou transformací po roce 1990, kterážto se významně promítla do vnitřní struktury regionů a měst.

2.3 Poštovní služby jako součást veřejné infrastruktury

Poštovní služby jsou jednou z mnoha složek veřejné infrastruktury a zajišťují širokou paletu služeb, od listovního a balíkového doručování až po finanční služby. Zajistit univerzální poštovní službu pro všechny obyvatele, bez ohledu na jejich geografickou polohu, je podle Švadlenky a Rotha (2008), klíčové. Poštovní služby se potýkají s množstvím výzev, zejména v důsledku digitalizace a narůstající konkurence ze strany internetových obchodů. Digitalizace převedla nemalou část poštovních činností do online prostředí, zejména těch, které v méně osídlených oblastech nebyly ekonomicky udržitelné. Například elektronické bankovnictví snižuje potřebu fyzických transakcí, objem klasické korespondence klesá v důsledku datových schránek a množství odesílaných balíků v malých obcích je mnohdy zanedbatelné, tudíž náklady na provoz poboček často převyšují příjmy z těchto služeb (Ekonomický deník, 2023).

Například zavedení datových schránek mělo pro Českou poštu zásadní dopad. Vzhledem k přesunu značné části komunikace s veřejnými institucemi do online prostoru, ubylo významné množství doporučených dopisů, hlavně těch úředních. Například v roce 2023 činil celkový objem doručovaných doporučených dopisů 38,3 miliónů kusů, zatímco v roce 2024 celkový objem klesl na 30,8 miliónu (Kurzy.cz, 2024). Česká pošta dostala další funkci, totiž technického provozovatele systému datových schránek, což s sebou nese i formu určité finanční kompenzace. Dle zprávy ÚOHS (2023), Evropská komise České poště přislíbila finanční náhradu ve výši 4 miliard korun za provozování systému datových schránek na období 2023-2027.

Důsledky digitalizace sice na jedné straně zvyšují komfort uživatelů, avšak na straně druhé, vedou k poklesu fyzických návštěv poboček. Jak tvrdí Nunvářová (2014), musejí se poštovní služby neustále adaptovat na měnící se potřeby uživatelů, aby zůstaly dostatečně efektivní.

2.4 Historický vývoj poštovních služeb v Českých zemích

Průmyslová revoluce s sebou přinesla zásadní změny, které poštovní služby výrazně ovlivnily. Nutno je zmínit například železnici, díky které se poštovní přeprava o mnoho zrychlila. Dalším, neméně významným počinem, bylo zavedení poštovních známek v roce 1840, díky čemuž došlo ke zrychlení odesílání dopisů a zpřístupnilo to poštovní služby širší veřejnosti (Švadlenka, Roth, 2008). Se zánikem Rakouska-Uherska převzalo Československo veškeré právní normy upravující poštovnictví právě od něj. Prvotním problémem byla absence nového poštovního zákona. Stále platil zákon z roku 1850 a na zákon nový musela pošta počkat až do období po konci druhé světové války. Problémy se objevovaly zejména v příhraničních oblastech, kde tvořili Češi a Slováci menšinovou populaci. Nutností bylo ovládat československý jazyk, což představovalo problém pro německé listonoše. Ti poštovnictví začali postupně opouštět i přesto, že jim pošta nabízela jazykové kurzy. Během období první republiky bylo na území Československa celkem šest poštovních ředitelství, a to v Praze, Brně, Opavě, Pardubicích, Bratislavě a Košicích (Dalajková, 2010, s. 13).

Se vznikem Československa v roce 1918 se poštovní služby začaly postupně modernizovat. Došlo k vylepšení telegrafních sítí nebo zavádění psacích strojů. Rovněž byl zaveden jednotný poštovní tarif a nové poštovní známky. Pomoci nastartovat poválečné hospodářství měla odluka československé koruny od rakousko-uherské měny. Došlo k okolkování všech starých bankovek, kterážto práce byla přidělena Československé poště (Marinoffová, 2023, s. 17). Nutnost snižování nákladů veřejné správy zapříčinilo to, že rozpočet Československé pošty a dalších státních podniků byl vyloučen z rozpočtu státní administrativy. Jak uvádí Dalajková (2010, s. 14), uvedené rozhodnutí bylo uzákoněno roku 1922 a pro poštu to znamenalo jediné, totiž, že od toho času si musela na vlastní provoz vydělat sama a nemohla spoléhat na využívání půjček. Rok 1922 byl pro Československou poštu rovněž prvním ziskovým rokem, čehož pošta dosáhla zejména zdražením poštovních služeb a telefonních poplatků.

Od 30. let 20. století rozvoj poštovní infrastruktury pokračoval a celková paleta služeb se rozšiřovala, například o doručování doporučených zásilek. Vedle infrastruktury začaly být budovány i nezávislé finanční instituce, například Poštovní spořitelna, jejímž hlavním úkolem bylo lidem umožnit ukládat své úspory a rovněž jim poskytovat úvěry pro financování bydlení a podnikání. Tím se stala podle Marinoffové (2023, s. 18) stěžejním nástrojem pro rozvoj hospodářství, což lze ilustrovat i faktem, že pouhé 3 roky od vzniku samostatného

Československa měla více než 300 poboček, přičemž v roce 1938 se stala vůbec největší spořitelnou v zemi.

Během druhé světové války byla Československá pošta pod silným vlivem německé okupace, která ji využívala za účelem propagandy, cenzury a kontroly komunikace. Vedle toho německé úřady využívaly poštovní síť k odesílání vlastních zpráv. Nemalá část poštovních pracovníků tak byla podle Marinoffové (2023, s. 18) nucena spolupracovat s okupačními silami a podílet se na špionáži. I přesto však Československá pošta zvládla zachovat některé základní služby, přičemž vznikaly také ilegální poštovní služby, jejichž cílem bylo umožnit komunikaci mezi odbojovými skupinami a jejich spojenci.

Po únorovém převratu roku 1948 byla Československá pošta 1. července 1949 znárodněna, v důsledku čehož přišly významné personální změny. Došlo k propuštění tisíců zaměstnanců, převážně mužů, kteří byli přeorientováni do výroby, načež byli nahrazováni zejména ženami z domácností, jak uvádí Dalajková (2010, s. 15). V roce 1952 Ústřední výbor KSČ zrušil národní podnik Československá pošta. Tak se z doposud fungujícího podnikatelského subjektu stal státní úřad fungující podle sovětského vzoru. Završení přišlo roku 1960, kdy došlo k centralizaci nejvyšších orgánů pošt, telekomunikace a dopravy, což přineslo zrušení pověřenectva spojů v Bratislavě. Rovněž se veškerá, doposud samostatná ministerstva spojů a dopravy sloučila v jediné ministerstvo. Toto řešení se nicméně záhy ukázalo jako nefunkční. Jak uvádí Kramář (2025), došlo tedy ke zřízení Ministerstva pošt a telekomunikací ČSR v Praze a Ministerstva dopravy, pošt a telekomunikací SSR v Bratislavě. Významným počinem vedoucím k usnadnění a zrychlení třídícího procesu bylo podle Dalajkové (2010, s. 15) zavedení pětimístných poštovních směrovacích čísel v 70. letech 20. století, což bylo naprosto klíčové pro automatizované strojní třízení.

Zásadní obrat přišel až v 90. letech 20. století, v důsledku zhroucení komunistického režimu. Díky rekonstrukci státní správy přešly spoje na území České republiky do kompetence ministerstva pro hospodářskou politiku a rozvoj. Stěžejním krokem vedoucím k osamostatnění byl, podle Kramáře (2025), vznik divize Česká pošta k 1. lednu 1992, kterýžto krok byl následován účetním oddělením pošty od telekomunikací a došlo k vybudování vlastního managementu. Vznik samostatného podniku Česká pošta je datován k termínu 1. ledna 1993, tedy k datu vzniku samostatné České republiky.

2.5 Definice poštovních služeb

Poštovní služby v České republice jsou definovány Zákonem 29/2000 Sb. s účinností od 1. 7. 2000.

§2 Zákona o poštovních službách vymezuje základní pojmy a třídí je do celkem 18 bodů, z nichž vybrané jsou uvedeny níže. Jedná se o výňatek z kompletního znění Zákona o poštovních službách.

1.) Jedná se o poštovní služební činnost, která zahrnuje poštovní dodání, třídění a přepravu poštovní zásilky prostřednictvím poštovní sítě, s cílem tuto zásilku dodat jejímu příjemci. Dodání poukázané peněžní částky je rovněž považováno za poštovní službu.

2.) Poštovní síť je systém organizace činností a technologických prvků, technických zařízení, sítě provozoven nebo specifických služeb provozovatele, které využívá k zajištění poštovních služeb.

3.) Expresní zásilkovou službou se rozumí služba, která vedle větší rychlosti a spolehlivosti sběru a dodávání poštovních zásilek poskytuje následující služby: záruka dodání zásilky ke stanovenému dni, předání adresátovi do vlastních rukou, možnost změny místa určení a adresáta během přepravy, potvrzení odesílateli převzetí jeho zásilky, kontrola a sledování odeslaných zásilek nebo poskytování služeb podle požadavků zákazníka.

Naopak poštovní službou podle tohoto zákona není přeprava poštovních zásilek vykonávaná osobou, která k těmto zásilkám neprovedla třídění, podání nebo dodání.

Samotné poštovní služby v ČR podléhají Směrnici 97/67 ES o společných pravidlech pro rozvoj vnitřního trhu poštovních služeb EU. Výše uvedená směrnice byla novelizována Směrnicí 2008/6/ES, jejímiž hlavními cíli je zajištění dostupnosti univerzálních poštovních služeb pro všechny občany EU, podpoření konkurence na trhu poštovních služeb, stanovení minimálních standardů kvality a umožnění regulací cen a kompenzaci za veřejnou službu.

§3 Zákona o poštovních službách stanovuje tzv. základní služby, kteréžto musí být dostupné všem občanům České republiky za dostupnou cenu a ve stanovené kvalitě.

Jak stanovuje zákon 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů, přehled základních služeb České pošty vypadá následovně.

1.) dodání poštovních zásilek do 2 kg (běžné dopisy, tiskoviny a dokumenty)
2.) dodání poštovních balíků do 10 kg (balíky s běžným obsahem pro domácnosti i firmy)
3.) dodání doporučených zásilek (s potvrzením o podání a doručení)
4.) dodání cenných zásilek (s pojištěním obsahu a vyššími zárukami)
5.) dodání peněžní částky poštovním poukazem (tzv. složenky)
6.) bezplatné dodání poštovních zásilek do 7 kg pro nevidomé osoby
7.) služby vyplývající ze závazků vůči Světové poštovní unii

2.6 Právní rámec a regulace poštovních služeb

Výše již bylo zmíněno, že poštovní služby v České republice jsou zakotveny v Zákoně č. 29/2000 Sb., ve kterém je mimo jiné zakotvena role Českého telekomunikačního úřadu (dále jen ČTÚ). Ten zajišťuje ochranu uživatelů a dalších účastníků trhu poštovních služeb, vedle toho vede evidenci provozovatelů, provádí analýzy všeobecné dostupnosti základních služeb a rozhoduje o udělení poštovní licence. Rovněž dohlíží, zda provozovatelé plní své povinnosti, které jsou jim tímto zákonem dané. V oblasti poštovních služeb mohou na území České republiky podnikat fyzické i právnické osoby, přičemž ČTÚ provede v rámci zajištění potřebných podmínek následující kroky, jež jsou zmíněny níže. Jedná se o výňatek z kompletního znění.

1.) provádí analýzy všeobecné dostupnosti základních poštovních služeb
2.) vede evidenci provozovatelů
3.) stanovuje čisté náklady na poskytování a zajišťování základních služeb
4.) vydává rozhodnutí o ceně základních služeb a vykonává kontrolu cen v oblasti poštovních služeb
5.) rozhoduje ve sporech
6.) spolupracuje s orgány Evropské unie a s regulačními orgány členských států Evropské unie
7.) stanovuje, vymáhá a vybírá poplatky
8.) vykonává kontrolu v oblasti poštovních služeb
9.) vykonává státní statistickou službu, včetně sběru dat, v oblasti poštovních služeb a zahraničních poštovních služeb

Povinnosti držitele poštovní licence

Podle rozhodnutí ČTÚ o udělení poštovní licence, kterou tento ústav vydal, tím ukládá České poště povinnost zajistit všeobecnou dostupnost poštovních služeb podle § 3 odst. 2 Zákona o poštovních službách, což už bylo zmíněno výše v kapitole Definice poštovních služeb. Současná poštovní licence je platná od 1. ledna 2025 do 31. prosince 2029. Správní orgán udělil držiteli poštovní licence povinnost poskytovat jednotlivé služby tak, aby

byla zajištěna kvalita a dostupnost služeb, přičemž vychází z § 3 odst. 2 Zákona o poštovních službách, nařízení vlády 178/2015 Sb., o stanovení minimálního počtu provozoven a zejména z vyhlášky 464/2012 Sb., jež nabyla účinnosti 1. ledna 2013. Ona vyhláška stanovuje jak technickou specifikaci služeb, tak základní kvalitativní požadavky na jejich poskytování včetně požadavků na dostupnost a hustotu pošt.

§ 14 odst. 2 výše zmíněné vyhlášky 464/2012 Sb. definuje hustotu pošt jako dostatečnou v momentě, kdy je pošta v každé obci nad 2 500 obyvatel, nebo se nachází v obci s méně než 2 500 obyvateli, nicméně v uvedené obci se musí ke dni nabytí účinnosti vyhlášky nacházet buďto matriční úřad, obecný stavební úřad nebo základní škola s prvním a druhým stupněm. Dojezdová vzdálenost z kteréhokoliv místa v České republice na nejbližší poštu by neměla být delší než 10 kilometrů a současně by vzdálenost z libovolného místa, s výjimkou těch území, která neslouží primárně k bydlení, neměla překračovat vzdálenost 3 kilometrů vzdušnou čarou v momentě, kdy se pošta nachází v obci s více než 2 500 obyvateli. Pošta musí být také dostupná veřejnosti každý pracovní den v týdnu, aby součet otevíracích hodin činil alespoň 15 hodin v týdnu.

§ 15 vyhlášky 464/2012 Sb. pojednává o dostupnosti poštovních schránek, která je dostatečně zajištěna v momentě, kdy je v každém územním celku, který má maximálně 10 000 obyvatel, takový počet poštovních schránek, aby na každých 1 000 obyvatel připadala alespoň 1 poštovní schránka. Pokud má územní celek více než 10 000 obyvatel, neměla by vzdálenost z libovolné části obce, s výjimkou okrajových částí, ke schránce přesahovat 1 km.

Hypotéza č. 1: Na základě statistických dat České pošty (2025), lze očekávat redukci časové dostupnosti poštovních poboček, ale vzhledem k faktu, z něhož vyplývá, že převážné množství poboček bylo zrušeno v městských sídlech s lepší dostupností služeb, nebude v těchto sídlech představovat časová redukce zásadní komplikace, ba naopak. Jak uvádí Pateiro-Rodríguez et al. (2024), případové studie ukazují, že reorganizace sítě a změna provozní architektury například centralizací, může vést ke zvýšení efektivity, ale vyžaduje to pečlivé posouzení vlivů na dostupnost služeb a další regionální dopady, k čemuž napomáhají praktické metodiky pro reorganizaci sítí využívající složitou logiku a další ekonomické ukazatele k optimalizaci počtu a umístění poboček s ohledem na ekonomické a sociální faktory (Milutinović et al., 2020).

Hypotéza č. 2: Ačkoliv nebyla venkovská sídla postižena redukcí poštovních služeb takovou mírou jako sídla městská, lze předpokládat, podle Ježka (2016), že venkovské oblasti se potýkají s odchodem mladých lidí do měst kvůli nedostatku služeb, a tak se selektivně objeví venkovské oblasti, v nichž bude časová dostupnost poštovních služeb nedostatečná. To může představovat velmi zásadní komplikaci pro obyvatelstvo v důchodovém věku, pro které byla poštovní služba jednou z nepostradatelných služeb, když pro ně představovala formu sociální interakce, zejména pak v místech, kde sociální služby chybí téměř nebo zcela. Zrušení místní poštovní pobočky tak může pro mnoho lidí představovat závažnou překážku, spojenou například s odkázáním na hromadnou dopravu, fyzickým nepohodlím či stresem. Právě stres a související psychické problémy jsou podle Neupane et al., (2023), u starších lidí významným problémem veřejného zdraví s dopady na kvalitu života a fungování, včetně vztahu ke kognitivním funkcím a somatickým onemocněním.

3. Metodika

Analytická část této diplomové práce komparuje výchozí stav dostupnosti poštovních poboček v České republice v roce 2023 se stavem aktuálním k letošnímu roku 2026. Za pomoci programu ArcGIS PRO a ArcGIS online byly zpracovány analýzy časové dostupnosti. Prvopočátkem bylo nalézt databázi veškerých poštovních poboček, které se na území České republiky nacházejí. Následně bylo nutné databázi propojit s programem ArcGIS PRO, ve kterém poté došlo k přesnému zaznačení poštovních poboček na území České republiky, čehož bylo dosaženo pomocí nástroje georeferencování adres. Původním plánem bylo zahrnout do mapy části obcí, jako nejnižší sídelní jednotky, avšak výpočty v programu vycházely neuspokojivě a nedaly se podpořit dostatečně relevantními daty s počty obyvatel jednotlivých částí obcí. Zásadní problém se ukázal být v nemožnosti propojení veškerých dat v rámci částí obcí a jednotlivých poštovních poboček. Vrstva částí obcí byla tedy nahrazena kompletními obcemi, čímž se výpočty omezily z 15 104 částí obcí na 6 258 kompletních obcí.

Tento základní výstup bylo nutné doplnit o databázi zrušených poboček, která rovněž byla k nalezení na internetovém portálu České pošty. Práce s těmito daty nicméně byla složitější, jelikož, jak bylo zmíněno výše, některé pobočky byly původně avizované ke zrušení, nicméně k jejich zrušení nakonec nedošlo. Tato informace ale nebyla na oficiálních stránkách zahrnuta, což si vyžadovalo sekundární hledání těch poboček, které, ačkoliv byly určeny ke zrušení, nakonec zrušeny nebyly. Tyto pobočky bylo nutné doplnit do databáze stávající pobočkové sítě, aby ve výsledných mapách nedošlo ke zkreslení výsledků. Rovněž bylo nutné najít pobočky, které byly zrušeny náhradou místo původem avizovaných. Tyto pobočky bylo poté nutno doplnit do oficiálního původního seznamu opravdu zrušených poboček, přičemž avizované pobočky ke zrušení, které zrušeny nebyly, byly zahrnuty do stávající pobočkové sítě České pošty.

Tím vznikly dva mapové podklady, které se staly výchozím bodem pro následnou analýzu. Analýza byla vytvořena pomocí programu ArcGIS online, přičemž byl použit nástroj generování cestovních oblastí. Pro analýzu cestovních oblastí byly určeny celkem čtyři dojezdové vzdálenosti z jednotlivých obcí na nejbližší poštovní pobočku. Jako výchozí čas cesty byla zvolena osmá hodina ranní během pracovního týdne. Autora zajímalo, z jakých obcí v České republice se lidé jsou schopni v uvedený čas dostat na nejbližší poštovní pobočku. Byly vybrány časové úseky 5, 10, 15 a 20 minut. Následně bylo nutné, kvůli rozměrnému datovému souboru, se kterým musel program pracovat, databázi rozdělit pokaždé na tři menší celky, jelikož program by nedokázal takové množství informací zpracovat najednou. Výsledkem tohoto postupu se stala analýza cestovních oblastí za každý časový úsek, a to pro rok aktuální, tedy rok 2026, a rok nepostižen redukcí pobočkové sítě, 2023. Následně bylo nutné v programu ArcGIS PRO nadále pracovat s daty, jelikož bylo potřeba, aby se v každém mapovém výstupu zobrazily jen ty obce, které jsou v daný časový interval (5, 10, 15, 20 minut) zcela pokryty. Vzhledem k faktu, že redukce pobočkové sítě v červenci roku 2023 představovala zhruba 10 %, pochopitelně lze předpokládat, že v aktuálních mapách k roku 2026 vznikne více nedostatečně vybavených regionů oproti roku výchozímu. Ve chvíli, kdy byly známy seznamy obcí v daných cestovních časových intervalech, bylo nutné vyjádřit kumulativní součet počtu obyvatel daných obcí v rámci kraje. Na základě dat ze SLDB 2021, které obsahují počty obyvatel daných obcí a krajů, byl následně vyjádřen procentuální podíl veškerého obyvatelstva daných obcí, kteří jsou schopni se v rámci výše zmíněných časových intervalů dostat na nejbližší poštovní pobočku. Tyto výpočty byly provedeny za každý cestovní interval a na jejich konci byly výsledkem kumulativní poměry obyvatelstva daného kraje ve všech zmíněných intervalech. Z nich byl následně vytvořen index dostupnosti poštovních služeb pro každý kraj, a to jak pro rok aktuální, tak pro rok 2023, jež byl určen jako výchozí. Mapa s indexem dostupnosti v samém závěru srovná stávající dostupnost poštovních poboček na území jednotlivých krajů s rokem 2023, ve kterém bylo, oproti stávajícím 2951 pobočkám České pošty, poboček 3253.

4. Poštovní síť v České republice

Aktuálně se v České republice nachází 2 951 poboček České pošty, což je výsledkem redukce z roku 2023, ve kterém došlo k významné transformaci, při níž bylo zrušeno 300 poboček po celé České republice (Česká pošta, 2025b). Poštovních schránek bylo k datu 3. května 2024 celkem 16 877, což je číslo o více než 25 % nižší ve srovnání s rokem 2010, kdy jich na celém území České republiky bylo 22 560. Tyto schránky jsou umístěny v 6 174 obcích a z tohoto počtu celkem 3 403 obcí je vybaveno jednou poštovní schránkou (Česká pošta, 2024). Schránky jsou buď oranžové, nebo modré. Oranžové schránky slouží pro veřejnost, modré schránky slouží pro příjem zásilek, nejsou tedy určeny k podání. Samotná pobočková síť pošty v České republice je klasifikována do několika kategorií, z nichž každá má své specifické úkoly. Ty jsou stručně nastíněny níže.

Mobilní pošta

Mobilní pošta je pojízdná pobočka, kde lze využít vybrané služby, které Česká pošta nabízí. Většinou zajíždí tam, kde je zrovna o poštu nouze. Pomocí mobilní pošty si je možné vyzvednout vnitrostátní i mezinárodní zásilku, lze zaplatit poštovní poukázku či tzv. SIPO (soustředěné inkaso plateb obyvatelstva). Mobilní pošta rovněž prodává dálniční známky, tisk, obaly a doplňkové zboží, či ceniny nebo telefonní karty. Jedná se stále o fázi pilotního testování, tudíž mobilních pošt se v České republice pohybuje jen pár jednotek, nicméně dle slov České pošty (2025a), Česká pošta plánuje do budoucna služby mobilních pošt rozšířit o tzv. Czech POINT či vybrané služby Úřadu práce.

Czech POINT

Jedná se o zkratku pro Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál, který funguje jako asistované kontaktní místo veřejné správy. Dá se zde vyřídit mnoho užitečných věcí, jako např. výpisy z rejstříků (trestů, katastr nemovitostí, obchodní a živnostenský rejstřík, bodové hodnocení řidiče atd.), dále je možné si zde zařídit datovou schránku, ohlásit živnost, převést listinný dokument do elektronického a naopak, a mnoho dalšího. Na základě dat společnosti Czech POINT (2025) se v současné době na území České republiky v rámci poboček České pošty vyskytuje těchto terminálů cca 1 000.

Pošta Partner

Od roku 2009 se začal rozvíjet trend tzv. Pošt Partner, které představují alternativu ke klasickým pobočkám. Hlavní rozdíl tkví v tom, kdo Poštu Partner provozuje. Nemá ji totiž na starost Česká pošta jako státní podnik, ale může ji provozovat obec, podnikatel či jiný subjekt na základě smlouvy. Hlavním cílem je zachovat dostupnost služeb i v menších obcích.

Pošta Partner poskytuje veškeré základní služby, jak stanovuje § 3 Zákona o poštovních službách, přičemž mateřská Česká pošta jí poskytuje podporu po technické stránce, spolu se zajištěním proškolení personálu. Provozovatel obdrží odměnu za každou provedenou transakci. Podle aktuálních dat České pošty (2023) funguje v České republice přibližně 1000 poboček Pošty Partner z celkového počtu 2951 poboček České pošty a na základě vývoje dat za posledních několik let lze předpokládat, že jejich počet bude narůstat právě na úkor klasických poboček České pošty.

Depa

Poštovní depa bývají označována jako SPU (sběrné přepravní uzly). Jedná se o klíčová logistická centra, kde se zásilky třídí, zpracovávají a distribuují. Tato depa tvoří takzvané vnitřní provozy, které zajišťují tok zásilek.

Poštovní depa mají několik specifických funkcí:

1.) třídění zásilek- podle cílové destinace nebo typu služby (balík, doporučená zásilka…)
2.) přeprava- organizace přepravních tras mezi pobočkami, regiony a centrálními sklady
3.) logistika- optimalizace doručovacích tras, plánování kapacit
4.) technologické centrum- využívání automatizovaných třídících linek

Na základě transformace České pošty byla v roce 2025 založena Balíkovna a.s., jež převzala logistickou činnost provozu dep. Poštovní depa jsou veřejnosti nepřístupná, nicméně jsou naprosto nepostradatelná pro efektivní doručování zásilek a kompenzují případné ztráty dostupnosti způsobené rušením poboček (Česká pošta, 2025c).

Mapa č. 1 znázorňuje aktuální pobočkovou síť České pošty k roku 2026. K letošnímu roku čítá tato síť na 2951 poštovních poboček, kteréžto body jsou znázorněny formou oranžových bodů. Pobočky, které postihla rozsáhlá vlna redukce v červenci roku 2023, jsou znázorněny červeně. Právě rozdíl v dostupnosti poštovních poboček bude předmětem sledování v rámci analytické části této diplomové práce, která bude komparovat roky 2023 a 2026. Celkem bylo v roce 2023 zrušeno 301 poboček, přičemž 21 z nich bylo původně plánováno ke zrušení, nicméně tyto pobočky byly nahrazeny pobočkami jinými, často v těsné blízkosti. Níže jsou uvedeny ty pobočky, které, ač jejich zrušení bylo plánováno, nebylo nakonec v roce 2023 uskutečněno, zatímco pobočky, které byly zrušené náhradou, jsou na další straně.

Pobočky České pošty, přes avízo zrušení zachované

Adresa	PSČ	Obec
M. Majerové 751/6, Nové Dvory	674 01	Třebíč
Frýdecká 77, Staré Město	739 61	Třinec
Seifertova 567, Neštěmice	403 31	Ústí nad Labem
třída Edvarda Beneše 1423/21, Nový Hradec Králové	500 12	Hradec Králové
Ohrada 1851	755 01	Vsetín
Dukelských bojovníků 3655/138	671 81	Znojmo
J. A. Komenského 1190	399 01	Milevsko
Mečová 695/2	602 00	Brno
Na Drážce 1585, Bílé Předměstí	530 03	Pardubice
K. Šafáře 887/64	370 05	České Budějovice
Kysucká 1829/14	737 01	Český Těšín
Havlíčkova 1307, Mladá Boleslav II	293 01	Mladá Boleslav
Sokolovská 243/92, Rybáře	360 05	Karlovy Vary
Poštovní 232	463 11	Liberec
Výškovická 714/170	700 30	Ostrava
Partyzánská 1521/7, Kateřinky	747 05	Opava
Rodimcevova 2011/26, Zábřeh	700 30	Ostrava
Jana Palacha 1552, Zelené Předměstí	530 02	Pardubice
Macháčkova 926/22, Skvrňany	318 00	Plzeň
Plumlovská 4126	796 04	Prostějov
Písecká 972/1, Černice	326 00	Plzeň

Pobočky České pošty, zrušené náhradou

Adresa	PSČ	Obec
Cerekvička 43	588 33	Rosice
Nádražní 118/6	370 01	České Budějovice
Renneská třída 405/27, Štýřice	639 00	Brno
Ostravská 161	735 62	Český Těšín
Sousedská 600	460 01	Liberec
Studentská 118/77	360 01	Karlovy Vary
Mladé Bříště 16	394 43	Mladé Bříště
náměstí E. Beneše 123	399 01	Milevsko
Na Spojce 341/7	747 70	Komárov
Rudná 3114/114	700 30	Zábřeh
Průkopníků 465/2	322 00	Křimice
Palackého třída 1233, Zelené Předměstí	530 02	Pardubice
Okružní 961/1	674 01	Třebíč
Nádražní náměstí 867/2	415 01	Teplice
Oldřichovice 358	739 61	Třinec
Lipová 134/1	796 04	Prostějov
Hory Matky Boží 67	341 42	Velhartice
Poštovní 82/8	669 04	Znojmo
Rokytnice 413	755 01	Vsetín
Na Popluží 821/11	400 01	Ústí nad Labem
Hálkova 2919/1, Helenín	586 01	Jihlava

Mapa č. 1

Zdroj dat: https://www.ceskaposta.cz/index; vlastní zpracování pomocí ArcGIS PRO

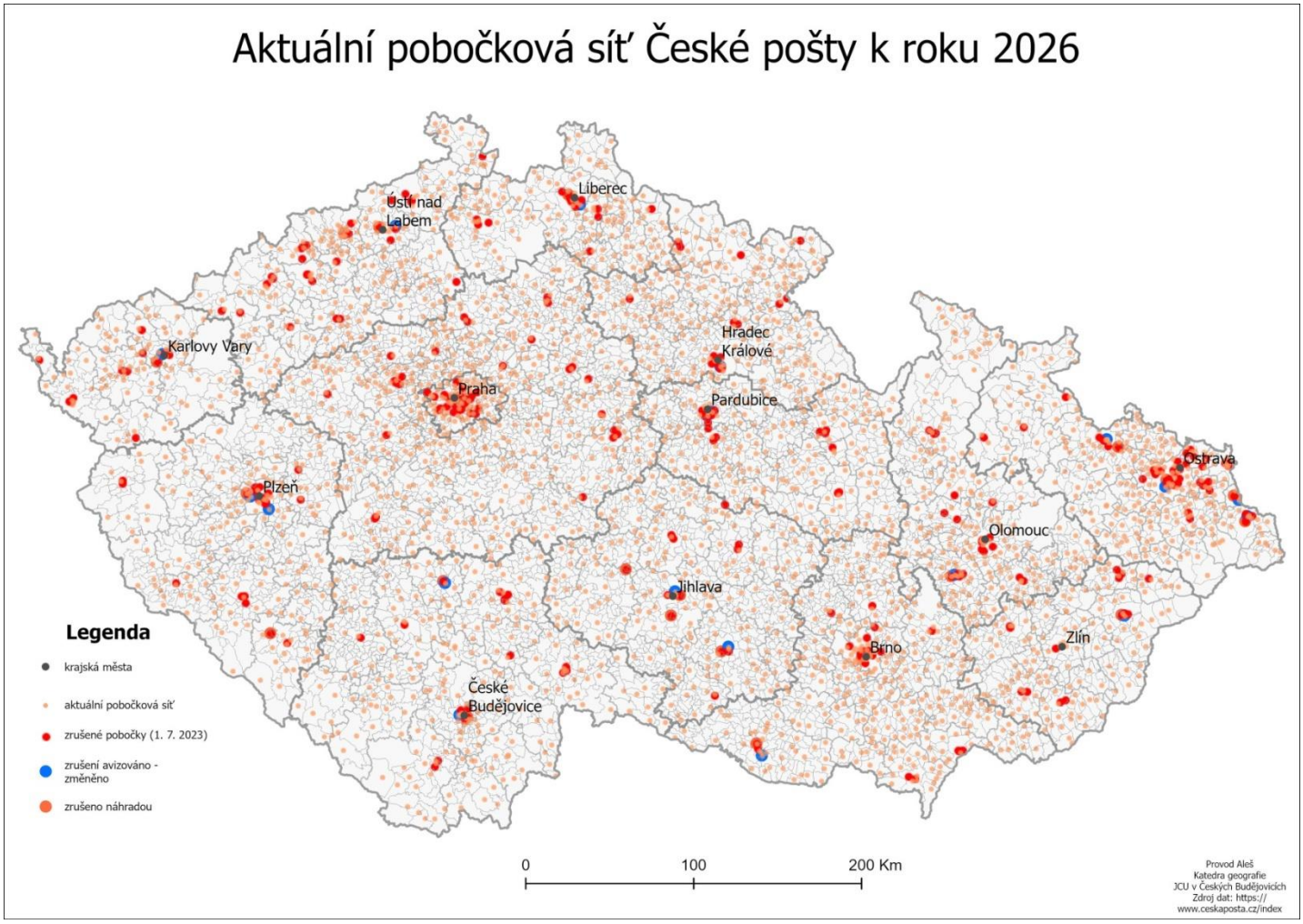

Statistické údaje o počtu poboček v čase

Nyní už k samotným pobočkám České pošty. Na následujícím grafu je zřetelně patrné, že počet poboček České pošty má v posledních letech klesající tendenci. Zatímco od doby vzniku České pošty v roce 1993 zůstal počet poboček konstantní déle než 20 let, první pokles lze pozorovat až v roce 2018, kdy bylo z ekonomických a provozních důvodů uzavřeno 100 poboček. Hlavních faktorů pro rušení poboček bylo hned několik: ekonomická nerentabilita, celkový pokles poptávky v souvislosti s digitalizací a přesunem klientů do online prostoru. V neposlední řadě snaha o optimalizaci sítě, tedy úsilí mající za cíl soustředění provozu do vytíženějších poboček. Mnohem významnější byla vlna rušení v roce 2023, v němž bylo zrušeno přes 300 poboček, zejména v důsledku poklesnutí zájmu o služby na pobočkách, a sice o 40 % během 5 let (ČTK, 2023). V rámci změn poštovních podmínek účinných od 1. října 2025 byla docházková vzdálenost k nejbližší poště prodloužena ze 2 na 3 kilometry (Česká pošta, 2023). To umožnilo zrušení vyššího množství poboček v hustě pokrytých oblastech. Nejvíce se ono uzavírání podepsalo ve velkých městech jako je Praha, Brno nebo Ostrava. Červencové rušení poboček České pošty z roku 2023 je doposud vůbec největším zásahem do struktury poštovní sítě u nás.

Graf č. 1

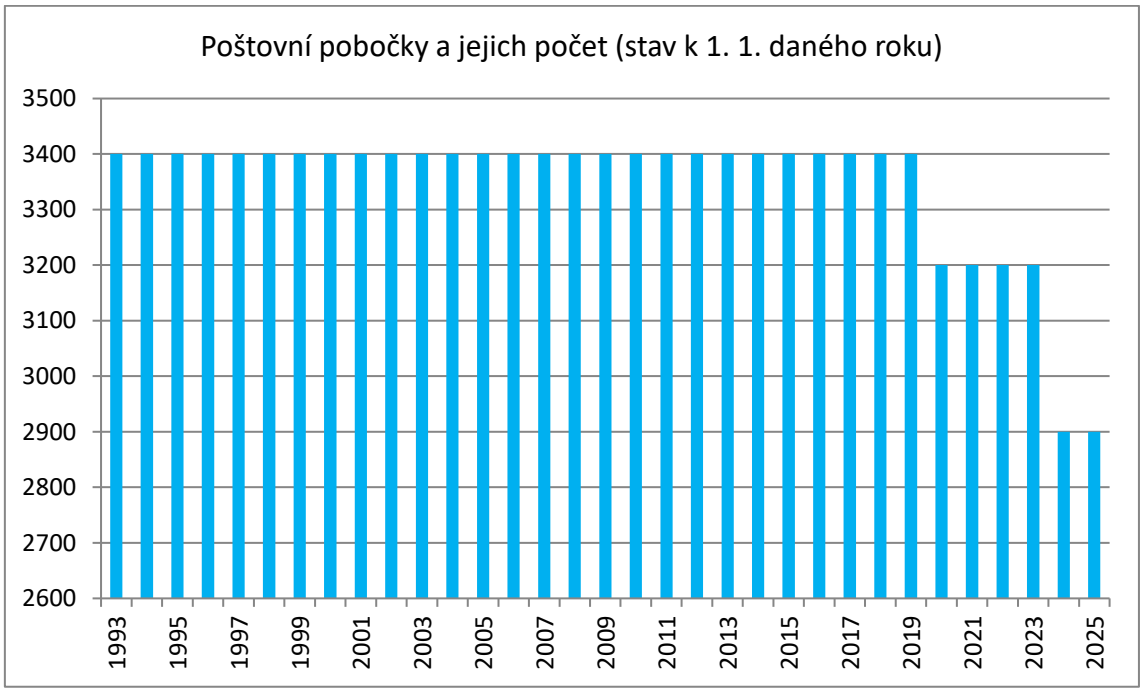

Zdroj dat: https://www.ceskaposta.cz/index - vlastní zpracování pomocí MS Excel

Spolu s klesajícím množstvím poboček se pochopitelně snižuje i celková zaměstnanost. Pro lepší vizualizaci dat je níže opět připojen jednoduchý graf. Zatímco v době svého vzniku, roku 1993, Česká pošta zaměstnávala 35 000 zaměstnanců, během posledních několika let se číslo snížilo o více než 42 % na přibližně 20 000 zaměstnanců. Z grafu je patrné, že zaměstnanost České pošty se dlouhodobě vyznačuje klesající tendencí, přičemž nejvýznamnější zlom v grafu lze zasadit mezi roky 2020 a 2021. Meziroční pokles zaměstnanosti dle České pošty činil cca 2 500 zaměstnanců.

Graf č. 2

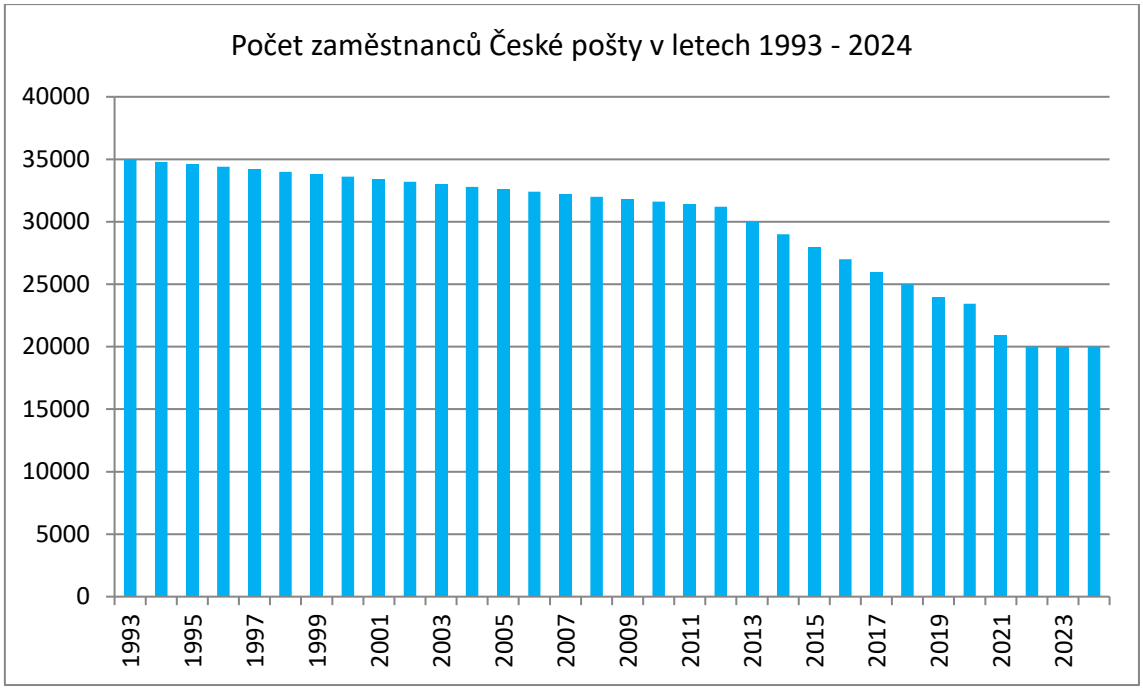

Zdroj dat: https://www.ceskaposta.cz/index - vlastní zpracování pomocí MS Excel

V důsledku tehdejší pandemie COVIDU-19 významně vzrostla poptávka po doručovacích službách, zejména kvůli nárůstu online nakupování. Podle vyjádření tehdejšího generálního ředitele Romana Knapa (Forbes, 2021), musela Česká pošta v roce 2020 navýšit své provozní kapacity, aby zvýšenou poptávku uspokojila. Během období pandemie COVIDU-19 rovněž došlo k distribuci ochranných pomůcek, kterýmžto úkolem byla pověřena Česká pošta. To se setkalo s ohlasy kladnými i zápornými. Negativní se ozývaly proti způsobu balení, kdy byl původní obal znehodnocen, načež byly ochranné pomůcky dány jen do papírových obálek, na druhé straně lidé ocenili vládu, která se snažila ochránit seniory v dobách nouze.

Česká pošta v roce 2024 vykázala ztrátu 1, 246 mld. Kč, což je méně než původní odhad 3,5 mld. Kč, nicméně deficit je stále značný. Rovněž se začal rozbíhat proces, na jehož konci

mělo dojít k oddělení státní a komerční části České pošty. Jak popisuje Forbes (2023), s rokem 2025 je spojen začátek fungování na základě nové licence, přičemž vznikla samostatná akciová společnost- Balíkovna. Dle slov generálního ředitele Miroslava Štěpána (e15, 2025) se předpokládá návrat k zisku po roce 2026.

Zatímco počet klasických poboček České pošty se během posledních let vyznačuje klesající tendencí, opačným směrem se vyvíjí množství Pošt Partner. Projekt Pošta Partner se zrodil již v roce 2009, nicméně významněji rozšiřovat se začal od roku 2015, kdy o něj začali jevit zájem obce a podnikatelé. Podle předkládací zprávy České pošty (2015) byl stanoven cíl převést do roku 2025 až 2 526 poboček na partnerské. Tento plán se ukázal během let jako nerealizovatelný, nicméně počet partnerských poboček, které jsou spravovány soukromou osobou, nadále roste, jak je vidět na dalším grafu, jež znázorňuje i projekci do roku 2030.

Graf č. 3

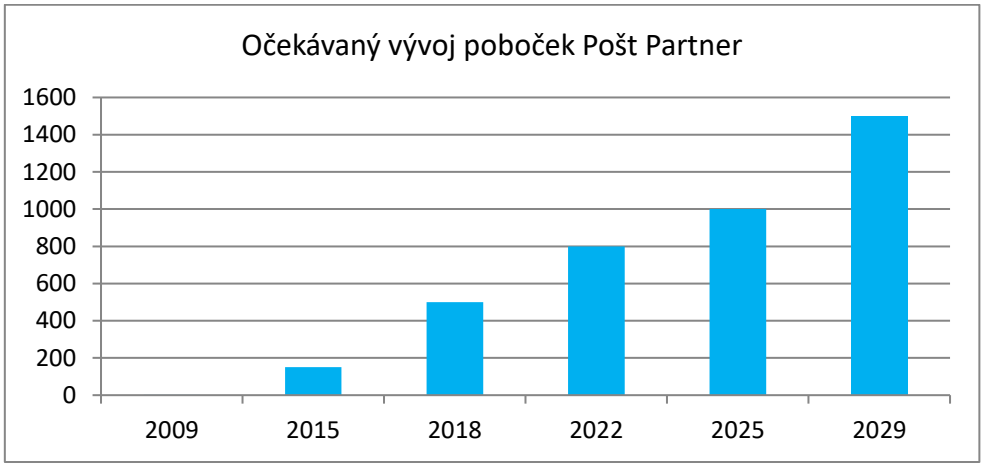

Zdroj dat: https://www.ceskaposta.cz/index, vlastní zpracování pomocí MS Excel

Pro lepší ilustraci je dále přiložen graf, který porovnává vývoj klasických poboček České pošty s pobočkami Pošty Partner, přičemž znázorňuje i předpokládanou projekci do budoucích let, během nichž by se měly pozice vyměnit.

Graf č. 4

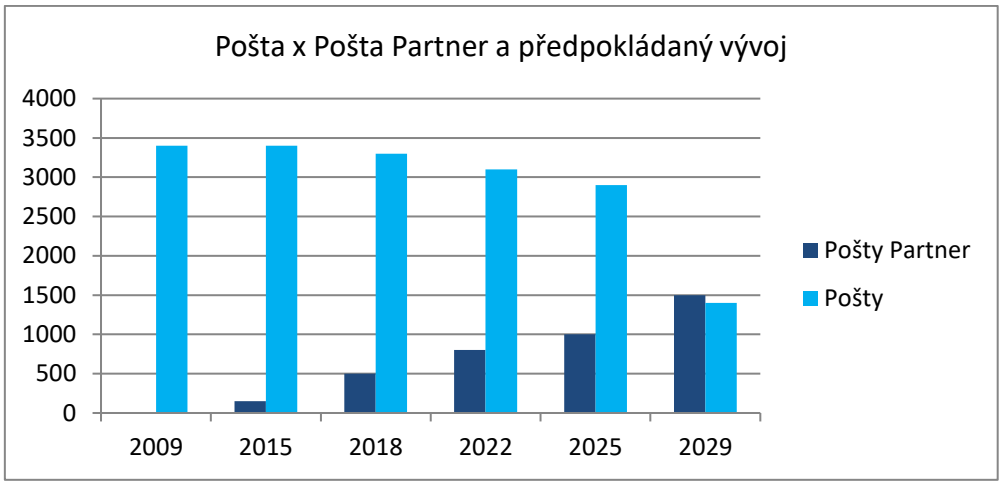

Zdroj dat: https://www.ceskaposta.cz/index, vlastní zpracování pomocí MS Excel

Kritéria pro rušení a zřizování poboček

Jak již bylo zmíněno výše, aktuálně se v České republice nachází přibližně 2 900 poboček. Mapové vyobrazení výše je výsledkem plánovaného zrušení 300 poboček během roku 2025. Při rozhodování o rušení nebo zřizování poboček vycházela Česká pošta z kombinace legislativních a ekonomických hledisek.

Hlavní kritéria pro rušení poboček vypadají následovně:

1.) docházková vzdálenost- nově může činit až 3 km vzdušnou čarou k nejbližší poště

2.) vytíženost pobočky

3.) návštěvnost a celkový počet provedených transakcí
Níže je seznam podílů jednotlivých činností, podílejících se na pracovním portfoliu České pošty, konkrétně za rok 2024.

listovní služby (40-45 %); balíkové služby (25-30 %); datové schránky a IT služby (10- 15 %); hotovostní a celní služby (5- 10 %); obstaravatelské a partnerské služby = produkty ČSOB (5 %)

4.) ekonomika provozu- náklady na provoz srovnané s výnosy
Pro lepší ilustraci je níže přiložen graf, znázorňující meziroční výsledky hospodaření České pošty. Je patrné, že negativní výnosy se daří v posledních letech snižovat, konkrétně od roku 2020, v němž je za nejhorším výsledkem propsána pandemie COVIDU-19.

Výše bylo zmíněno, že Česká pošta je vykonavatelem poštovní licence, za kterou dostává od státu finanční kompenzaci. Ona kompenzace, která činí cca 500 miliónů Kč, ale není dlouhodobě dostatečná, jak Česká pošta vysvětluje v rozhovoru pro ČTK (2019). Stát se i mnohdy s výplatou zpozdí. Dle slov Vitíka (2019) bylo řečeno, že na úhradu pohledávky ve výši bezmála 800 miliónů Kč za roky 2013 a 2014, čekala Česká pošta déle než 5 let. K tomu je nutno přičíst klesající počet odesílaných dopisů, rostoucí konkurenci v balíkových službách a neefektivní provoz s vysokým množstvím poboček.

Graf č. 5

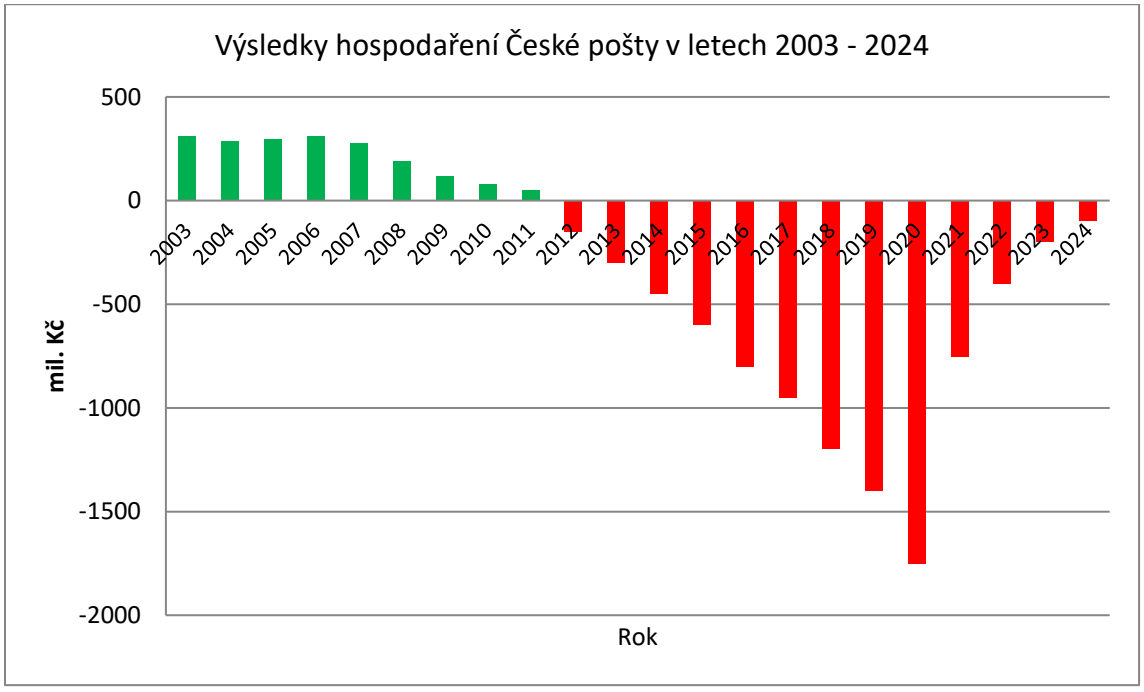

Zdroj dat: https://www.ceskaposta.cz/index - vlastní zpracování pomocí MS Excel

5.) dostupnost alternativ- balíkovny, výdejní boxy či partnerské pobočky v okolí

6.) bezbariérový přístup- napojení na MHD

5. Analytická část

Náplní analytické části diplomové práce jsou podrobné analýzy časové dostupnosti poštovních poboček na území České republiky ve dvou sledovaných rocích, 2023 a 2026. Časové dostupnosti z výše uvedených let byly vzájemně srovnávány, přičemž byly hledány disproporce mezi uvedenými roky. Zvoleny byly čtyři intervaly časové dostupnosti (5, 10, 15 a 20 minut). Výsledkem srovnání těchto analýz bude index dostupnosti poštovních služeb pro jednotlivé kraje, který bude reflektovat dostupnost poštovních služeb na území České republiky v roce aktuálním a v roce výchozím, roce 2023, který nebyl zasažen rozsáhlou pobočkovou redukcí poštovní sítě.

5.1 Analýza časové dostupnosti nejbližší poštovní pobočky za jednotlivé obce do 5 minut v roce 2023

K roku 2023 se v nejmenším zvoleném intervalu časové dostupnosti nejbližší poštovní pobočky nachází 163 obcí z 6 258. V uvedených obcích žilo k roku 2023 celkem 94 902 obyvatel. Nejvyšší množství obcí v rámci kraje bylo zaznamenáno ve Středočeském kraji, v němž celkový počet obyvatel obcí, které byly zcela pokryty cestovní oblastí do 5 minut, dosahoval 33 600 obyvatel v 55 obcích, což představovalo zhruba 2,42 % jeho populace. Největší obcí byla Zeleneč se svými 3 185 obyvateli. Sídelní struktura Středočeského kraje je značně rozdrobená a velmi významný vliv zde hraje hlavní město Praha, která ve svém okolí silně koncentruje hned několik obcí, ve kterých je časová dostupnost do 5 minut zcela pokryta. Nicméně, s postupnou narůstající vzdáleností od Prahy pokrytí obcí do 5 minut rychle ubývá, přičemž nejvýznamnější je to směrem na jih. Na druhou stranu, ze směru JZ-SV se zřetelně projevuje kvalitní občanská vybavenost lemující dálnici D5 na hranicích okresu Rokycany a Beroun, kde se nachází shluk hned 4 obcí, které jsou v intervalu zahrnuty. Praha, která byla zmíněna, má možná podle očekávání časovou dostupnost při procentuálním vyjádření nejlepší, když v roce 2023 se dostalo na nejbližší poštovní pobočku celkem 3,27 % obyvatel, přičemž zcela zahrnuto bylo 7 ze všech 57 správních obvodů Prahy: Dubeč, Dolní Počernice, Řepy, Satalice, Kbely, Letňany a Vinoř. Vybavenost Prahy jako hlavního města je nezpochybnitelná a tak se ani faktor výchozího času analýzy, tedy 8:00, kterýžto čas je obvykle postižen silnou dopravní vytížeností, zásadně nepropsal do horší dostupnosti, což není případ v pořadí dalších populačně nejsilnějších měst České republiky. Co se týče procentuálního podílu obyvatelstva, který se na nejbližší poštovní pobočku dostane do 5 minut, druhý nejlepší výsledek, hned po hlavním městě, dosáhl Olomoucký kraj s hodnotou 2,67 %. Naopak nejhorší dostupnost v intervalu do 5 minut vykazovaly kraje Jihočeský (0,49%), s obcemi Dobrá Voda u Českých Budějovic, Záboří a Krátošice, Moravskoslezský

(0,33%) s Hnojníkem, Albrechtičkami, Bernarticemi nad Odrou, Mladeckem a Horními Tošanovicemi, Zlínský (0,12%), s Hostějovem a Sušicí, Liberecký (0,06%) pouze s Loužnicí a kraj Karlovarský, ve kterém se neobjevila ani jedna obec, která by byla do výsledného výběru zahrnuta.

Mapa č. 2

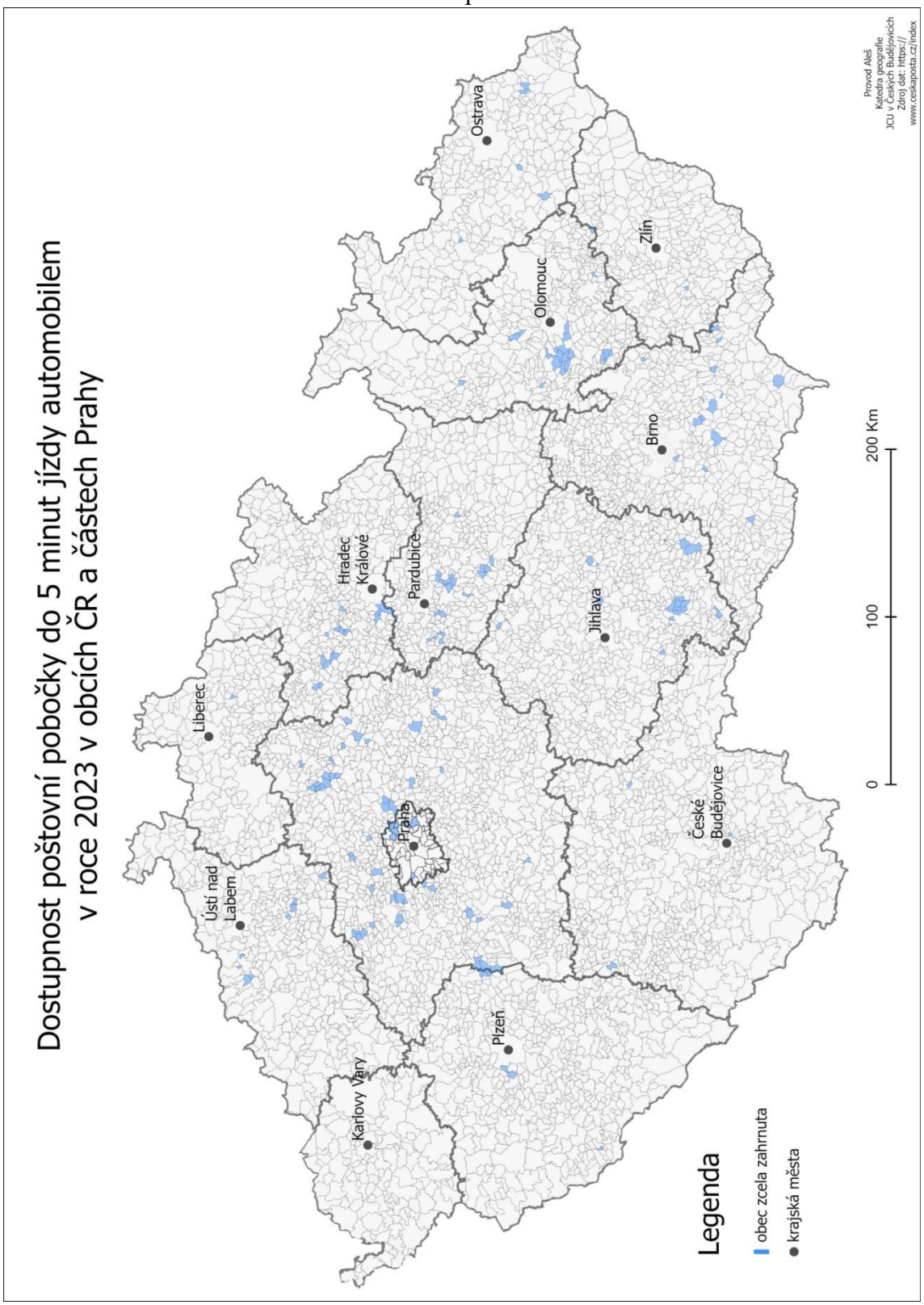

5. 2 Analýza časové dostupnosti nejbližší poštovní pobočky za jednotlivé obce do 5 minut v roce 2026

V porovnání s rokem 2023, v němž se nacházelo v časovém intervalu časové dostupnosti do 5 minut 163 obcí, k roku 2026 tento počet poklesl na 132, přičemž v těchto obcích činil celkový součet obyvatel pouze 40 659, což je oproti sumě 94 902 méně než polovina. Zatímco Praha měla v roce 2023 v intervalu do 5 minut cesty k nejbližší poště nejvyšší procentuální skóre (3,27 %), k roku 2026 se situace významně proměnila. Žádný správní obvod Prahy není zcela pokryt, což vzhledem k nárůstu populace o bezmála 80 000 obyvatel od roku 2021 představuje nemalé snížení časové dostupnosti. Podobně Středočeský kraj, který ještě v roce 2023 zářil hodnotou 2,42 %, propadl pouze na 0,35 %. Obdobným způsobem jako Praha, navýšil svou populaci o téměř 80 000 obyvatel v okolí Prahy a v sídelních kaších, které jsou ale mnohdy postiženy nedostatečnou vybaveností služeb, čehož je tento výsledek důkazem. Olomoucký kraj se tak dostal na první příčku s procentuální hodnotou pouhého 1,33 %, která by v roce 2023 stačila mezi kraji až na čtvrté místo. Dosáhl i nejvyššího počtu obyvatel kompletně zahrnutých obcí s číslem 8426. Následuje ho kraj Pardubický (0,75 %) a Královéhradecký (0,7 %), přičemž veškeré obce těchto dvou intenzivně spolupracujících krajů, které byly zahrnuty do 5 minutového časového intervalu, se nacházejí zejména v jejich severovýchodní části. Ačkoliv se situace těchto krajů v ohledu časové dostupnosti zhoršila, stabilně se drží na předních pozicích napříč roky, což lze přisoudit silnému vlivu dvou konkurenčních měst v těsné blízkosti, s významným zaměstnaneckým potenciálem. Utrpěl naopak Plzeňský kraj, kdy se výše zmíněné rozhraní mezi Plzeňským a Středočeským krajem podél dálnice D5, které bylo pokryté velmi dobře, zcela ztratilo a na aktuální mapě už vůbec nefiguruje. Procentuální dostupnost zde poklesla z 0,99 % na pouhých 0,15 %, přičemž populace se mezi sledovanými roky pozvedla o více než 35 000 obyvatel. Jihomoravský kraj utrpěl rovněž značné ztráty, když celkový počet obcí zahrnutých v časovém intervalu do 5 minut se zmenšil z 13 na 10, přičemž populace vybraných obcí a její redukce dosahuje oproti 9769 dnes pouze 1860. Kraje, které si naopak meziročně polepšily, jsou Karlovarský a zejména Jihočeský. Jihočeský kraj ještě v roce 2023 figuroval na desátém místě s hodnotou 0,49 % časové dostupnosti do 5 minut, ale v roce 2026 vykazují tuto dostupnost obce zahrnující celkem 0,69 % obyvatel. Dobrá Voda u Českých Budějovic ve výběru zůstala a významně populačně posílila z 2662 na 2800 obyvatel, přičemž k ní přibylo celkem 13 obcí: Katov, Vráto, Strýčice, Chobot, Chvalovice, Radkov, Nasavrky, Krátošice, Svrabov, Balkova Lhota, Únice, Heřmaň, Čenkov u Bechyně. V Karlovarském kraji došlo ke zlepšení z nulových hodnot v roce 2023 na 0,09 %, což se nezdá moc, nicméně je nutno podotknout, že

z mnoha důvodů, ať už kvůli stárnutí populace, odlivu pracovní síly, periferní poloze a velmi nízkému přirozenému přírůstku, je to posun, který zcela vyrovnává Liberecký kraj, potýkající se s podobnými problémy, a to zásluhou jediné obce- Těšovic, severního okraje Sokolova, s pouhými 56 obyvateli, které jsou sice nevýrazné, nicméně leží v blízkosti prostorově výrazného průmyslového areálu přímo v srdci hnědouhelných pánví, s přímým napojením na dálniční síť (D6), v místě, zejména v minulosti s významnou pracovní základnou.

Mapa č. 3

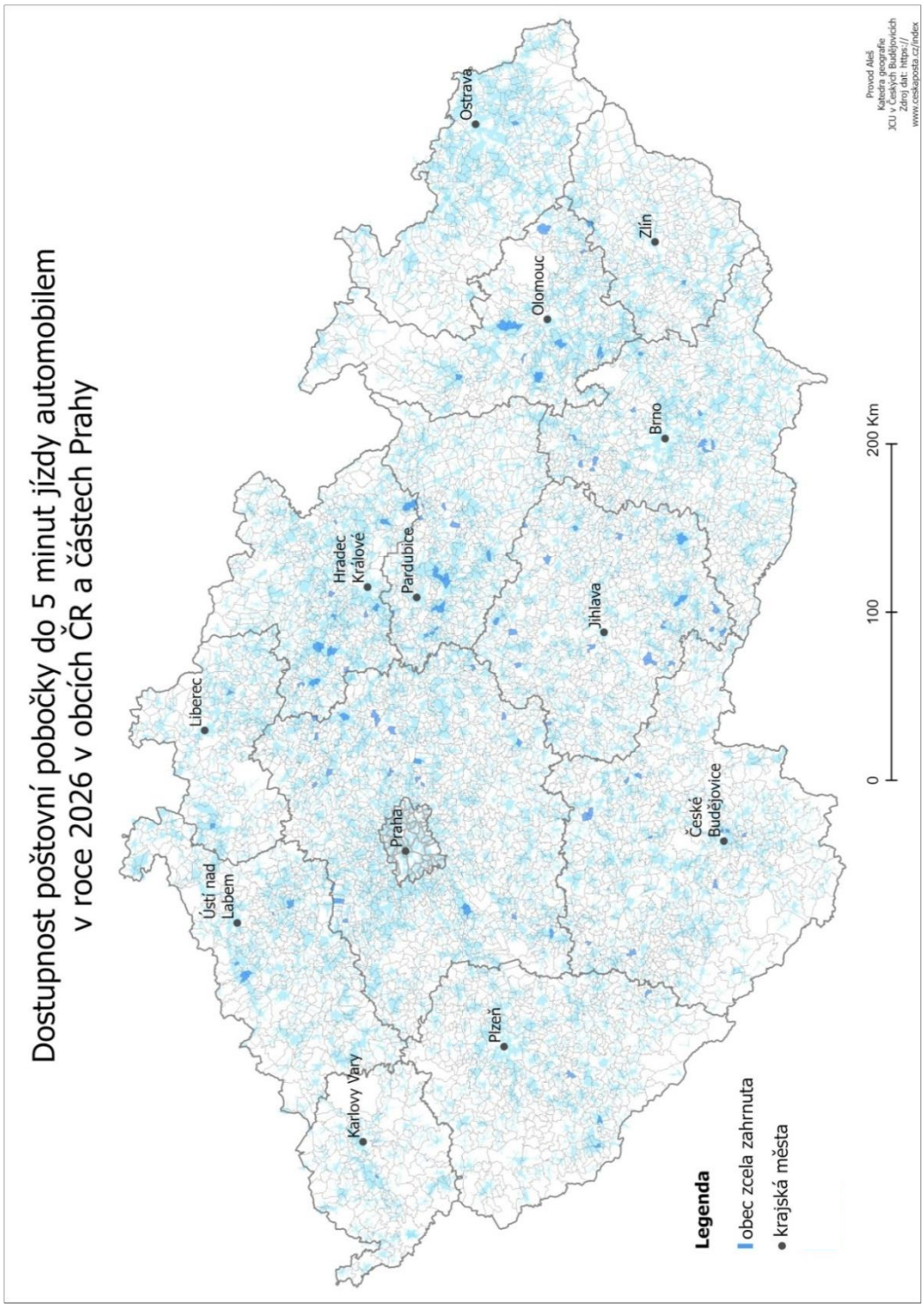

Srovnání

Při srovnání dvou časových analýz z let 2023 a 2026 lze dojít k několika závěrům. Pouze ve 3 krajích České republiky došlo v tomto intervalu mezi lety ke zlepšení časové dostupnosti. Jedná se o kraje Jihočeský, Liberecký a Karlovarský. V Jihočeském kraji se absolutní počet obyvatel bydlících v rámci obcí, jejichž kompletní výměra byla obsažena v cestovní oblasti 5 minut, zvedl z hodnoty 3101 na 3330, přičemž obce jako Dobrá Voda u Českých Budějovic nebo Vráto, které se na nárůstu konečného množství populace podílely nejvýznamněji, jsou širším zázemím krajského města. Liberecký kraj, podobně jako Karlovarský, leží v periferní poloze, kdy je cestovní oblast v takto krátkém intervalu významně ovlivněna okolním reliéfem ať už Krušných Hor v případě Karlovarského či Jizerských Hor v Libereckém kraji. Spolu s nižší kvalitou dopravní infrastruktury a drsnějším povětrnostním podmínkám přirozeně se vážící k těmto krajům se takto krátká dojezdová vzdálenost dá přičíst v případě Karlovarského kraje již výše zmíněným Těšovicím, a v kraji Libereckém lze příklad uvést na obci Chotovice, která je spolu s obcí Loužnice jedinými obcemi ve sledovaném intervalu. Chotovice jsou malou obcí situovanou jižním směrem od Nového Boru, a jejich struktura dává nápadně najevo, že se jedná o další projev suburbanizace, kdy se lidé stahují do blízkého zázemí města. Reliéf je dlouhodobým problémem v dostupnosti poštovních služeb zejména v severní části Olomouckého kraje a na severozápadě Moravskoslezského kraje. Regiony Osoblažska a Zlatohorska lze považovat za nejperifernější oblasti v České republice zejména kvůli reliéfní skladbě a složité dopravní situaci. Nejvýznamnějšího zhoršení dostupnosti do 5 minut bylo možná překvapivě dosaženo v Praze, nicméně s proběhnuvší redukcí, která jen v Praze čítala 35 poboček je takto výrazné zhoršení pochopitelné. Při pominutí specifické situace Prahy je v časové vzdálenosti 5 minut meziročně nejpostiženější Středočeský kraj, zejména jeho SZ část, která byla ještě v roce 2023 o poznání lépe vybavena. Z původních 52 obcí kompletně pokrytých v roce 2023 zbylo v roce 2026 obcí pouze 23, což si autor vysvětluje nedostatečnou vybaveností služeb (největší obec, Písková Lhota, má pouze 528 obyvatel) a gravitační silou Prahy, která služby kraje vysává a akumuluje na svém území.

Srovnávací tabulka č. 1 (5 minut)

2023	2026
163 obcí	132 obcí
94 902 obyvatel	40 659 obyvatel

5.3 Analýza časové dostupnosti nejbližší poštovní pobočky za jednotlivé obce do 10 minut v roce 2023

Vygenerované cestovní oblasti pro obce České republiky ve druhém časovém intervalu pokrývají pochopitelně nesrovnatelně rozsáhlejší území. K roku 2023 bylo do této cestovní oblasti zahrnuto již 4117 ze všech 6258 obcí. Celková populace všech pokrytých obcí činila v roce 2023 celkem 4 173 018 obyvatel. Nejvyššího počtu obyvatel v daném časovém intervalu pro jednotlivé kraje České republiky bylo dosaženo v Praze, kdy součet činil celkem 1 159 350 obyvatel. V rámci desetiminutové cestovní oblasti byla do výběru zařazena Praha téměř celá, jen tři samosprávné obvody, jmenovitě Praha 6, Praha 9 a Trója, s celkovou populací téměř 165 000, se do tohoto výběru nedostaly. Pokrytí Prahy v časovém intervalu do 10 minut bylo dáno především velmi hustou pobočkovou sítí, jelikož tehdy se na jejím území nacházelo 106 poštovních poboček, díky čemuž představovalo procentuální pokrytí hlavního města 87,55 %. Tato hodnota dalece převyšovala pokrytí ostatních krajů, když druhý nejlepší kraj- Středočeský, dosáhl hodnoty 67,86 %. Situace ve Středočeském kraji je lepší v jeho severní polovině, přičemž dříve zmíněná oblast na pomezí hranice kraje Středočeského a Plzeňského ve směru dálnice D5 se značně rozšířila a tvoří viditelný pás, který se směrem od hranice postupně zužuje, aby se následně v okrese Praha - Západ rozlil do širokého zázemí Prahy, které téměř dokonale obepíná. Při redukci pobočkové sítě byla právě severní polovina Středočeského kraje mnohem více postižena, patrně kvůli přebytku poštovních poboček. V jižní polovině kraje poté pokrytí obcí viditelně slábne, což odráží i nižší hustotu zalidnění této oblasti. Třetí nejlepší pokrytí bylo v Pardubickém kraji, v němž bylo schopno na nejbližší poštovní pobočku cestovat do 10 minut 56,79 % jeho obyvatel. Jižní část Pardubického kraje do výběru zařazena nebyla, přičemž se jedná o oblast, která přibližně kopíruje rozsáhlejší zásah Českomoravské vrchoviny do Pardubického kraje, na území ORP Svitavy. Zejména díky přírodní bariéře reliéfu Krkonoš je severní část Karlovarského kraje až k Broumovskému výběžku nedostatečně pokryta. Ačkoliv Olomoucký kraj dosáhl vyšší hodnoty než kraj Královéhradecký, celkem 49,79 %, podobná situace daná strukturou reliéfu Hrubého a Nízkého Jeseníku se podepsala na vzniku jednoho z nejširších pásů nepokrytého území v rámci krajů. Nejviditelnější prázdný region v Olomouckém kraji, který je zcela bez pokrytí, je důvodem umístění vojenského újezdu Libavá při hranici s Moravskoslezským krajem. Dostupnost v Moravskoslezském kraji dosáhla hodnoty 37,44 %, což je dáno poměrně silnou polycentrickou strukturou tohoto kraje, přičemž nejhorší situace je na samém východě kraje, v podhůří Moravskoslezských Beskyd. Podobně jako v případě Pardubic a Olomouce, i Ostrava jako krajské město dostatečně nepokrývá časovou dostupnost do 10 minut, přičemž

ještě nedošlo ke zrušení celé řady poštovních poboček v rámci jejího katastrálního území. Obdobným způsobem jako v Moravskoslezském kraji se reliéf Moravskoslezských Beskyd a Bílých Karpat podepsal na nízké dostupnosti poštovních poboček v rámci Zlínského kraje, jehož severovýchodní část značně zaostává za širším zázemím krajského města Zlín. Díky tomuto zázemí dosáhl Zlínský kraj na hodnotu 35,25 %, čímž předčil kraj Jihočeský (34,47 %), Ústecký (31,47 %), Liberecký (22,77 %) a Karlovarský (20,81 %). Dostupnost v Jihočeském a Plzeňském kraji opět trpí na reliéf Šumavy, kteréžto území je v těchto krajích stále silně zalidněné. Na druhé straně, oblast Klatov a Domažlic má dostupnost do 10 minut kvalitní, což lze přičíst na konto husté pobočkové sítě tohoto regionu, dané mimo jiné relativně obstojnou silou těchto dvou střediskových měst. Území Ústeckého kraje a dostupnost v jednotlivých obcích dokonale kopíruje Krušné Hory, přičemž se směrem na jih postupně probarvuje a přesahuje do Středočeského kraje, zejména v regionech, které jsou pro místní obyvatele atraktivní vzhledem ke krátké vzdálenosti do hlavního města, jmenovitě Lounsko a Roudnice nad Labem. Karlovarský kraj opět dopadl nejhůře, znovu zejména v důsledku periferní polohy ovlivněné reliéfem Krušných Hor, kdy jediná významnější pokrytá oblast zahrnuje Sokolov se svými 23 000 obyvateli. Překvapivě dobře vyšla v tomto výběru Vysočina. Celkem 51,10 % jejích obyvatel bylo schopno se dostat na nejbližší poštovní pobočku do 10 minut. Sídelní struktura Vysočiny je značně rozdrobená, Jihlava je jediné významnější město a převažující venkovské osídlení je z hlediska dostupnosti dobře vybaveno.

Mapa č. 4

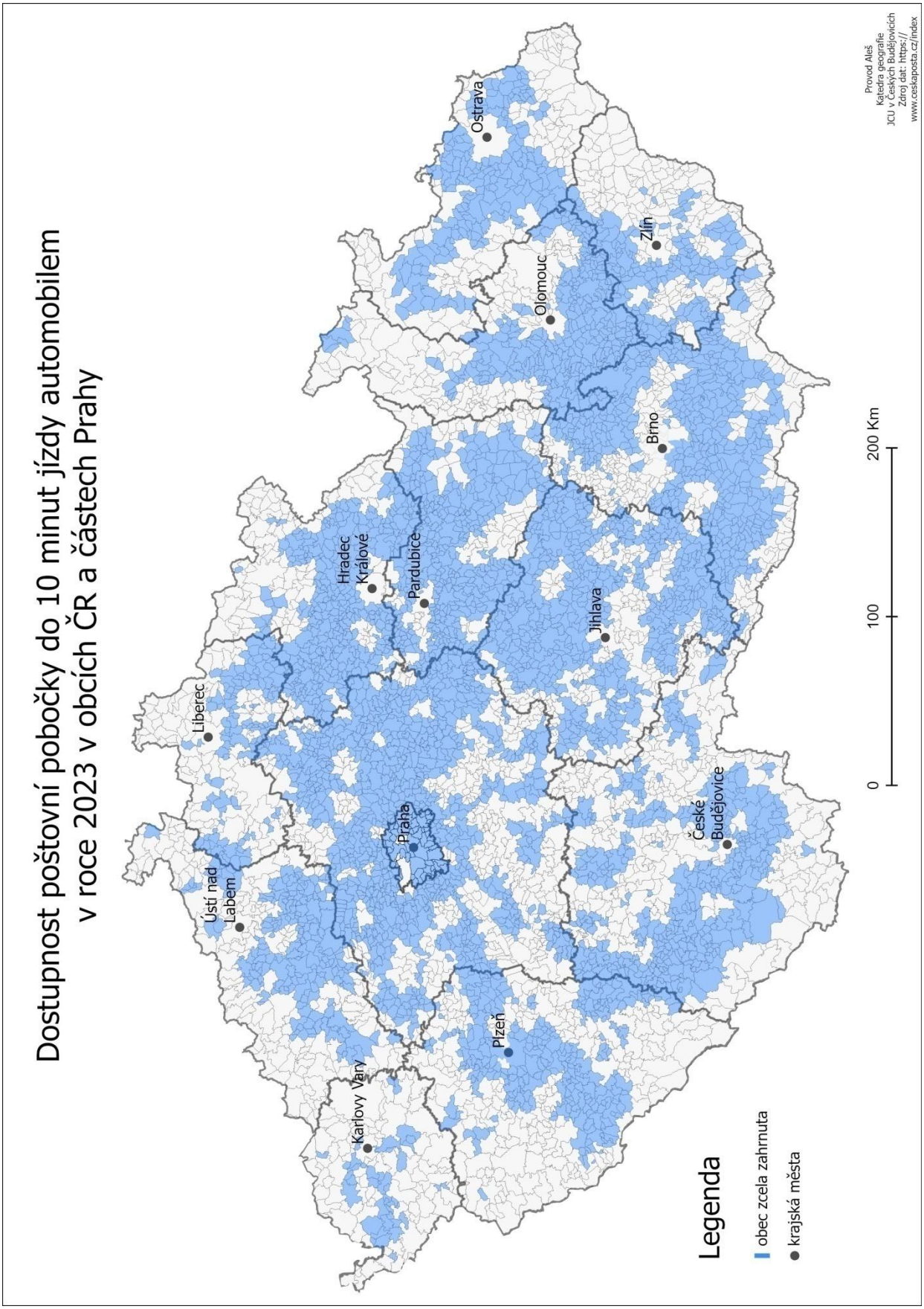
Dostupnost poštovní pobočky do 10 minut jízdy automobilem
v roce 2023 v obcích ČR a částech Prahy
Ostrava
Zlín
Olomouc
Brno
Hradec Králové
Pardubice
Jihlava
Liberec
Ústí nad Labem
Praha
České Budějovice
Plzeň
Karlovy Vary
Legenda
obec zcela zahrnuta
krajská města
0
100
200 Km
Provod Aleš
Katedra geografie
JCU v Českých Budějovicích
Zdroj dat: https://
www.ceskaposta.cz/index

5.4 Analýza časové dostupnosti nejbližší poštovní pobočky za jednotlivé obce do 10 minut v roce 2026

Ve srovnání s rokem 2023 k roku 2026 poklesla dostupnost v rámci obcí z výchozího čísla 4117 na 3917 obcí, které jsou zcela pokryté, což je při prvním ohledání mapy zcela patrné. Nicméně, s narůstající populací krajů postupně došlo k nárůstu populace z původního čísla 4 173 018 na 4 944 874, což je na těchto mapách pozorovatelné. Praha zůstala na prvním místě, avšak dostupnost poklesla o více než pět procentních bodů na hodnotu 82,43 %. Vedle Prahy 6, Prahy 12 a Tróji se seznam správních obvodů Prahy, v nichž je nejbližší pošta nedostupná do 10 minut jízdy, rozšířil o Zbraslav a Prahu 12, populačně silné obvody, jejichž celková populace přesahuje 60 000 obyvatel. Navíc, oproti výchozímu stavu z roku 2023, kdy se na území Prahy nacházelo 106 poštovních poboček, v roce 2025 jich bylo na pražském území zrušeno hned 35, z toho 5 jen v rámci Prahy 6. Nicméně i přes zrušení více než deseti procent z celkového balíku poštovních poboček jen na území hlavního města, zůstává pokrytí Prahy na zdaleka nejlepší úrovni v rámci krajů. Stabilní druhé místo zaujímá Středočeský kraj, v němž výchozí hodnota z roku 2023 (67,86 %) poklesla jen velmi nepatrně a to na 65,74 %. Nízkému finálnímu rozdílu napomáhá lokalizace poboček, které byly vybrány do redukce, jelikož všechny, až na dvě pobočky situované v jižní části kraje, byly rozmístěny v severní části oblouku kraje, kde se tedy výsledná dostupnost zásadně neprojevila. Situace v rámci jeho jižní poloviny zůstala v podstatě beze změny. Pardubický kraj se svou hodnotou dostupnosti rovněž zásadně neměnil (56,79 % x 54,92 %), ale tento fakt nemusel být pravdou, jelikož v katastrálním území Pardubic původně figurovaly hned dvě pošty, které byly avizované ke zrušení, Na Drážce 1585 na Bílém Předměstí a Jana Palacha 1552 na Zeleném Předměstí. V roce 2023 bylo jen na území Pardubic zrušeno šest poboček a vzhledem k výchozí nedostatečné dostupnosti vysledované již v roce 2023 nebylo na místě rušit místo šesti poboček hned osm. Nejvýraznější změny v časové dostupnosti proběhly v kraji Vysočina. Zatímco v roce 2023 čítala populace obcí, které byly zcela zahrnuty do časového intervalu 10 minut 264 505 obyvatel, číslo do roku 2026 pokleslo na 230 019. Zejména severní část kraje při hranici s Pardubickým a Středočeským utrpěla několik trhlin.

Mapa č. 5

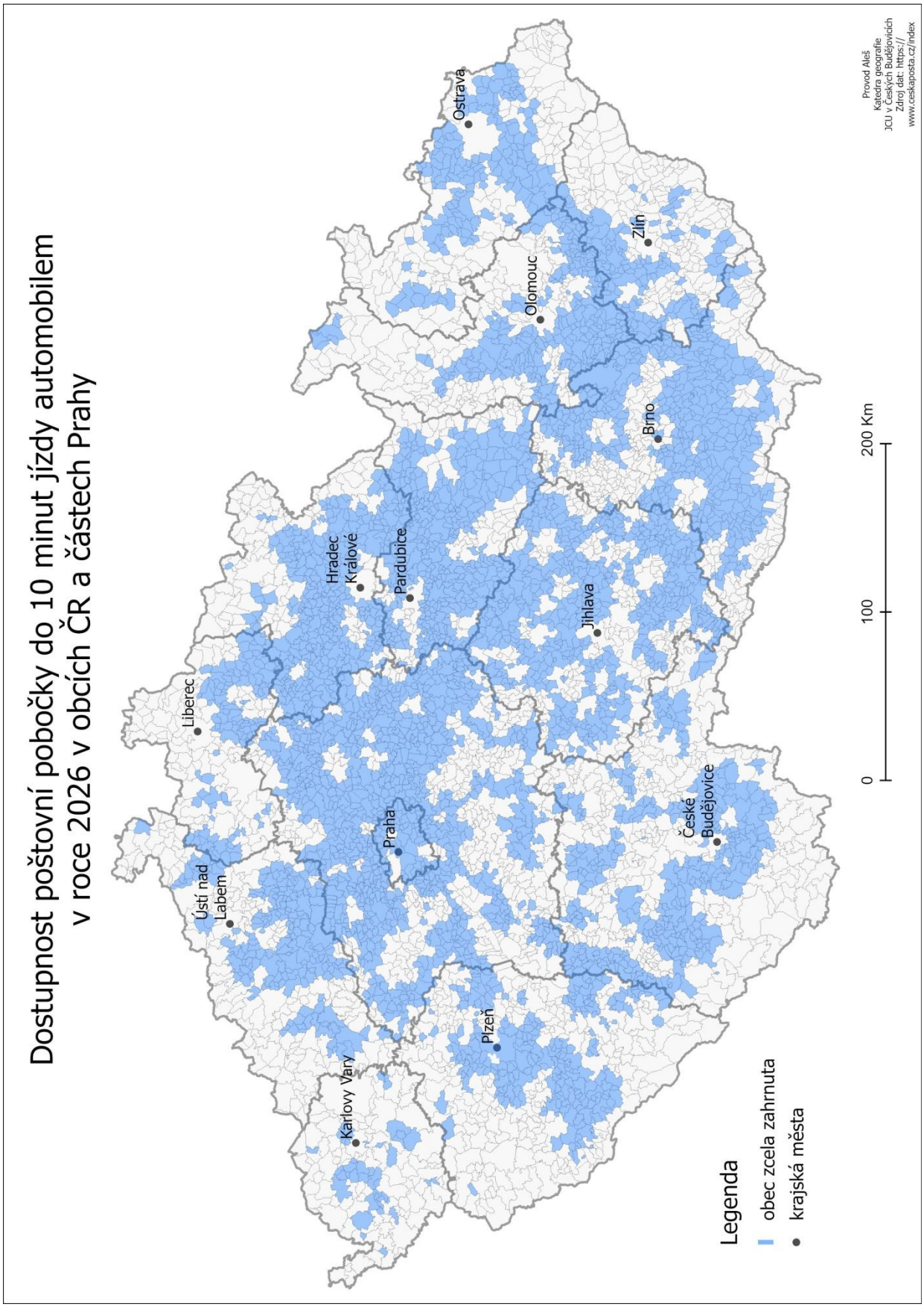
Dostupnost poštovní pobočky do 10 minut jízdy automobilem
v roce 2026 v obcích ČR a částech Prahy
Ostrava
Zlín
Olomouc
Brno
Hradec Králové
Pardubice
Jihlava
Liberec
Praha
Ústí nad Labem
České Budějovice
Plzeň
Karlovy Vary
Legenda
obec zcela zahrnuta
krajská města
0
100
200 Km
Provod Aleš
Katedra geografie
JCU v Českých Budějovicích
Zdroj dat: https://
www.ceskaposta.cz/index

Srovnání

Situace časové dostupnosti nejbližší poštovní pobočky do 10 minut cesty automobilem za jednotlivé obce vyústila v několik následujících stanovisek. Samotná dostupnost se meziročně zlepšila pouze ve 2 krajích a to velice nepatrně. Jihočeský kraj si polepšil z hodnoty 34,47 % v roce 2023 na 34,89 % k letošnímu roku, přičemž počet obyvatel kompletně pokrytých obcí se meziročně zvýšil z hodnoty 219 612 na 227 933. Celkem tento výběr zahrnuje 337 obcí, z nichž převážná většina patří do pomyslného pásu, obepínající jihovýchodní část kraje směrem od Českých Budějovic, načež se stáčí severním směrem a dále na západ směrem do širšího zázemí Strakonic. Ještě v roce 2023 tento pás obcí pokračoval směrem zpět na jihovýchod, nicméně dnes tomu už tak není. Druhým krajem, v němž se meziročně dostupnost nepatrně zvýšila, a sice z výchozích 20,81 % na aktuálních 21,66 %, je Karlovarský kraj. Populace zcela pokrytých obcí narostla z 58 933 v roce 2023 na konečných 63 506 k roku 2026. Ačkoliv se celkový počet obcí snížil o tři obce na konečnou hodnotu 40, vybrané obce populačně nepatrně narostly. Ve všech ostatních krajích se dostupnost zhoršila. Zatímco v některých krajích byl rozdíl poměrně nepatrný, např. Ústecký kraj (-0,38 %) nebo Liberecký kraj (-0,39 %), v nichž se nejdříve plánovalo zrušit jednu pobočku navíc, nicméně se tak nakonec nestalo, v dalších krajích již byly rozdíly významnější. Kraj Vysočina poklesl o 6,66 %, Královéhradecký kraj si pohoršil o 5,85 %, v Plzeňském kraji byl zaznamenán pokles o 5,17 %, Praha a její dostupnost do 10 minut pro jednotlivé obvody poklesla o 5,12 %, v Jihomoravském 3,73 % a v Moravskoslezském kraji to bylo 2,8 %. Zrušené pobočky v rámci kraje Vysočina v roce 2023 představovaly širší zázemí pro menší obce, jejichž obyvatelé se byli schopni ještě do deseti minut na nejbližší poštu dostat. Avšak tyto klíčové pobočky byly ve čtyřech případech vyškrtnuty, čímž se vzhledem ke spíše rurálnímu charakteru kraje objevily nepravidelné fleky, zejména severně od Jihlavy. Jižní část kraje Vysočina pak zůstává nedostatečně pokrytá. V rámci krajského města Hradce Králové bylo zrušeno v roce 2023 šest poboček České pošty, přičemž se podobně jako v případě Pardubic nejdříve počítalo se sedmi pobočkami, což by se ale už na tak dost poklesnuvší dostupnosti projevilo ještě výraznějším způsobem. Regrese dostupnosti v Plzeňském kraji lze opět pěkně demonstrovat na příkladu krajského města Plzně. Během roku 2025 bylo jen v Plzni zrušeno celkem jedenáct poštovních poboček, přičemž v plánu jich bylo třináct. Dále pak dříve zmíněný pomyslný pás ve směru Plzeň – Praha se zejména na západočeské straně u hranic krajů značně zúžil, přičemž na straně Středočeského kraje tento pás zdaleka neutrpěl takové ztráty.

Ačkoliv v rámci Jihomoravského kraje bylo zrušeno celkem 23 poboček, výraznějším způsobem se, vyjma jeho západní části u hranice s Vysočinou, tato redukce neprojevila. Na druhou stranu, v Brně došlo k redukci poštovní sítě o plných 12 poboček, což ovlivnilo dostupnost v uvedeném intervalu nejen v krajském městě, ale i jeho širším zázemí, zejména severním směrem. Moravskoslezský kraj zaznamenal pokles v pomyslné páteři kraje, která meziročně přišla o svou horní polovinu směrem do Zlatohorska, regionu, který je už tak významně periferní, a zejména venkovské oblasti severní části Moravskoslezského kraje v podhůří Jeseníků tím značně utrpěly. Moravskoslezský kraj utrpěl při redukci pobočkové sítě velmi výrazně, jelikož v rámci jeho území bylo zrušeno celkem 47 poboček. Ačkoliv byla převážná většina z nich v těsném zázemí krajského města Ostravy, na jejímž území došlo ke zrušení sedmnácti poboček (v plánu bylo 19), dalších pět poboček zahrnutých do redukce významně ovlivnilo výše zmíněnou pomyslnou páteř kraje. Rozsáhlá redukce v rámci třetího největšího města se následně propsala i do zmenšení zejména západního zázemí Ostravy. Obdobná situace nastala u Olomouckého kraje, kdy se poměrně radikálním způsobem otevřel koridor směrem na jih ke Zlínskému kraji a od Olomouce západním směrem směřující do kraje Jihomoravského. Tato rázem prázdná místa poměrně přesně kopírují oblast, v níž došlo ke zrušení celkem pěti poštovních poboček, čímž ještě v roce 2023 poměrně uzavřené zázemí kolem Olomouce utrpělo dva významné šrámy. Toto tvrzení lze doložit procentuálním úbytkem ve výši celkem 10,41 %, a redukcí populace obcí zahrnutých do tohoto výběru, který z hodnoty 316 037 k roku 2023 poklesl na 248 689 ke stávajícímu roku 2026. Jižní část Zlínského kraje se rovněž odbarvila v důsledku zrušení čtyř poboček, které ještě v roce 2023 spolu s ostatními tvořily souvislou linii pokrytí ve směru S-J. Hustě zalidněný venkov, který byl v rámci této časové dostupnosti odstřihnut, představoval populaci o bezmála 50 000 obyvatelích a celkový rozdíl ve výběru meziročně vybarvených obcí v rámci časové dostupnosti představoval úbytek 23 obcí, s úbytkem populace žijící v intervalu do deseti minut o více než 9 %.

Srovnávací tabulka č. 2 (10 minut)

2023	2026
4117 obcí	3917 obcí
4 173 018 obyvatel	4 944 874 obyvatel

5.5 Analýza časové dostupnosti nejbližší poštovní pobočky za jednotlivé obce do 15 minut v roce 2023

Časová dostupnost do 15 minut k nejbližší poštovní pobočce kompletně překryla 5 595 z celkového počtu 6 258 obcí. Suma počtu obyvatel představovala v roce 2023 celkem 9 059 451 obyvatel České republiky. Praha se poprvé propsala do výběru úplně celá a do 15 minut je tedy schopno se na poštu dostat všech 1 324 277 jejích obyvatel. Druhé nejlepší pokrytí opět připadlo Středočeskému kraji, který dosáhl na hodnotu 96,89 % veškeré své populace, což představovalo 1 343 755 obyvatel v 1 101 obcích. Nejvýznamnější prázdný region lze identifikovat jižně od Prahy, v okolí Dobříše, kterýžto region se dosud neprobarvil z důvodu, že se mimo jiné jedná o výcvikový prostor. Severní část Středočeského kraje, jak již bylo výše zmíněno, má pobočkovou síť hustší a dopravní dostupnost lepší než jeho jižní část, ve které jsou i v patnáctiminutovém časovém intervalu stále patrné obce, kde dostupnost není uspokojivá, nicméně jako celek se zdá být Středočeský kraj, mimo Prahy, nejlépe zajištěným. Zásadní změny dozněla Vysočina, která se rázem posunula na třetí příčku, když se z celkové populace 517 664 obyvatel dostane na nejbližší poštu 495 022 z nich. To představuje 95,63 %. S nepatrným odstupem za Vysočinou se nachází Pardubický kraj, kterýžto k roku 2023 vykázal hodnotu 94,05 %, přičemž do časového limitu se nevešly jen obce ležící na úpatí Orlických Hor a obce při hranicích s Olomouckým krajem, začíná tedy vznikat oblast vnitřní periferie. S již větším odstupem jsou dále kraje Moravskoslezský (88,39 %) a Olomoucký (87,55 %). V Moravskoslezském kraji je stále patrná okrajová periferie Zlatohorska, podobně jako oblast Osoblažska u Hrubého Jeseníku nedovoluje časovou dostupnost do patnácti minut v Olomouckém kraji. Zato jak Ostrava, tak Olomouc, třetí a šesté největší město v České republice, jsou dokonale pokryty, podobně jako Pardubice a Hradec Králové. Královéhradecký kraj se i v dalším časovém intervalu nadále, podobně jako kraj Olomoucký a Liberecký, potýká s nedostupností poštovních služeb ve své severovýchodní části, což lze opět připsat na vrub hornatému reliéfu zde se táhnoucích Krkonoš, díky nimž dosáhl hodnoty 81,99 %. S nevelkým odstupem dál pak leží kraje Zlínský (80,80 %) a Jihočeský (80,61 %). Jižní část Zlínského kraje se významným způsobem rozšířila, což lze odůvodnit vztahem ke specifické struktuře liniových, převážně venkovských obcí, přičemž zázemí zcela pokrytých obcí se od hranice s Olomouckým a Moravskoslezským krajem významným způsobem rozšířilo, rovněž směrem na jih, dokud nenarazilo na bariéru Moravskoslezských Beskyd. Jihočeský kraj významně zaplnil předešlé prázdné regiony, přičemž na západě opět naráží na bariéru Šumavy, pod kterou se nachází i jediný krajský vojenský újezd Boletice. Krajské město České Budějovice se poprvé propsalo do výběru

časové dostupnosti zcela, podobně jako Hradec Králové, Pardubice, Olomouc, Ostrava a Zlín. Významnější nepokrytá oblast do patnácti minut leží severním směrem od Českých Budějovic, v podstatě kopíruje Vltavu a zahrnuje například ochrannou oblast jaderné elektrárny Temelín. Podobně jako v Jihočeském kraji, i Plzeňský kraj nadále kopíruje pohoří Šumavy, a podél něj obdobným způsobem zaplnil původně nerovnoměrně roztroušené fleky do velkého, relativně spojitého celku. Region Tachovska lze nicméně charakterizovat jako periferní, protože při své nemalé rozloze je zde pobočková síť velmi slabá. Karlovarský kraj dosáhl až k hranici Českého lesa a vojenského újezdu Hradiště, ale krajské město se do výběru nedostalo. S hodnotou 52,46 % dostupnosti do patnácti minut kraj pomalu naráží na nedostatečnou infrastrukturu a složitý reliéf. Sousedící Ústecký kraj dosáhl hodnoty o pár procentních bodů vyšší, a sice 59,12 %. Vesměs naráží na dvě bariéry, Krušné Hory a Lužické Hory. Z Ústeckého kraje následně vybíhá ve východním směru pás nově pokrytých obcí, který směřuje až do úzkého zázemí krajského města Liberce. Vnitřní periferie, která se v Libereckém kraji vytvořila, je oblast Ralska a Doks, v okrese Česká Lípa. Liberecký kraj dosáhl v rámci této analýzy hodnoty vůbec nejnižší, konkrétně 45,59 %. Ačkoliv oproti předchozímu časovému intervalu navýšil skóre populace, pro kterou je pošta dostupná, o bezmála 100 000 obyvatel, stěžejní jádro populace, krajský Liberec, se do patnáctiminutové analýzy nevešel.

Mapa č. 6

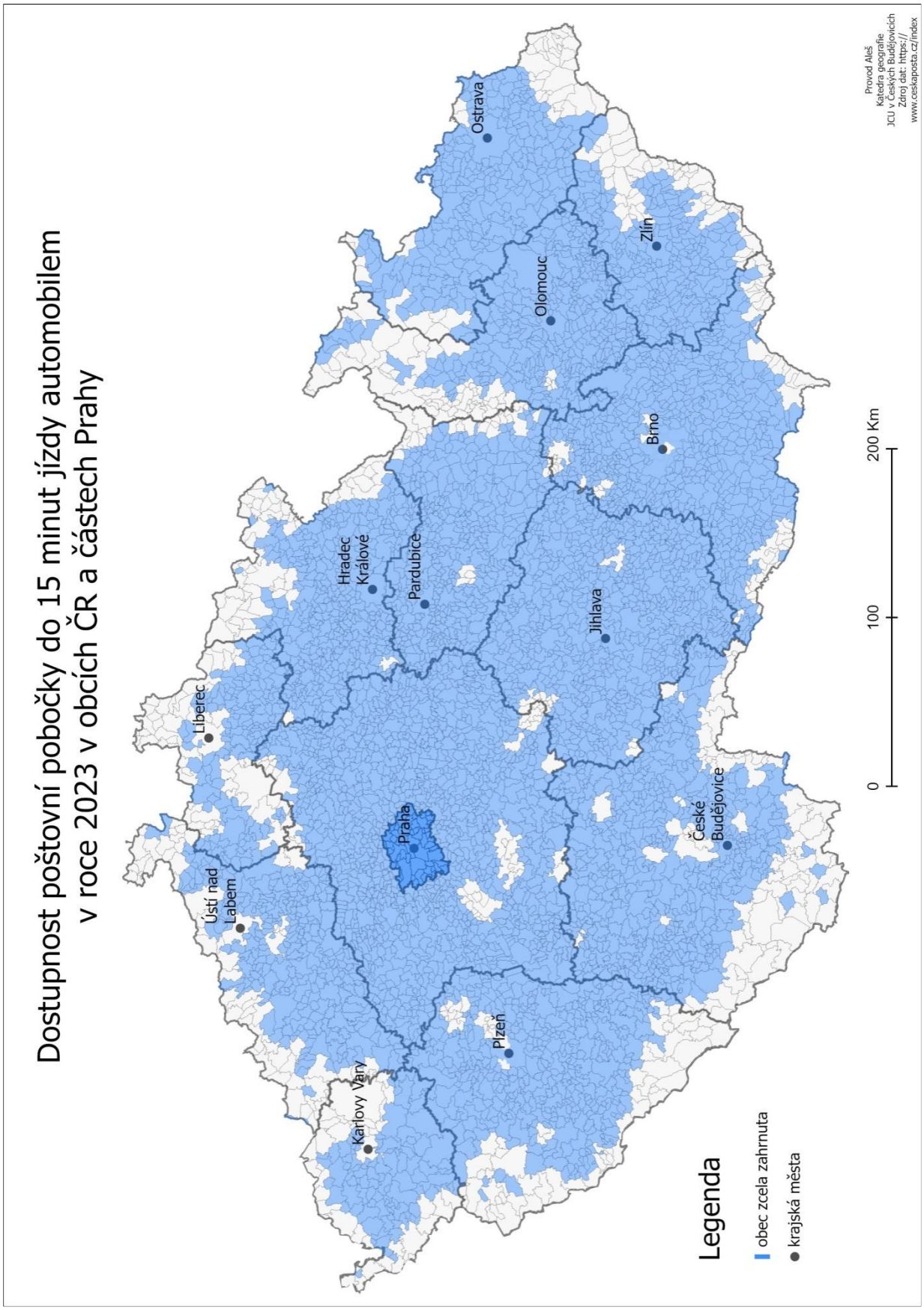
Dostupnost poštovní pobočky do 15 minut jízdy automobilem
v roce 2023 v obcích ČR a částech Prahy
Provod Aleš
Katedra geografie
JČU v Českých Budějovicích
Zdroj dat: https://
www.ceskaposta.cz/index
Ostrava
Zlín
Olomouc
Brno
Hradec Králové
Pardubice
Jihlava
Liberec
Praha
Ústí nad Labem
České Budějovice
Plzeň
Karlovy Vary
0
100
200 Km
Legenda
obec zcela zahrnuta
krajská města

5.6 Analýza časové dostupnosti nejbližší poštovní pobočky za jednotlivé obce do 15 minut v roce 2026

Časová analýza vygenerovaná pro rok 2026 kompletně překryla 5 534 obcí, což ve srovnání s rokem 2023 představuje úbytek o 61 obcí. Podruhé také poklesla suma obyvatel daných krajů a obcí, z nichž se lidé na nejbližší poštu do patnácti minut dostanou, když číslo pokleslo na hodnotu 8 403 811 (2023- 9 059 451 obyvatel). Pokrytí Prahy nebylo žádným způsobem ovlivněno. Středočeský kraj zůstal bezpečně na druhém místě, když dosáhl na hodnotu 92,78 %. Ačkoliv to představuje pokles oproti roku 2023 (96,89 %), je nutno vzít v potaz, že během sledovaného období se populace kraje navýšila o více než 79 000 obyvatel, což je dáno jeho výhodnou geografickou polohou, zejména z hlediska ekonomického, vůči hlavnímu městu Praze, ze kterého mnoho lidí míří do suburbánních zón, právě do Středočeského kraje. Třetí příčku obsadil Pardubický kraj s hodnotou 90,14 %, který si meziročně pohoršil o 3,91 procentních bodů. Stabilně však dosahuje dobrých výsledků, které mají limity u Orlických Hor a již ve výše zmíněné vnitřní periferii na hranici s krajem Olomouckým. Jedná se o pomyslný pás obcí Králíky – Lanškroun – Moravská Třebová, jejichž linie neobsloužených míst v rámci patnáctiminutové časové analýzy poměrně věrně kopíruje krajskou hranici. Olomoucký kraj za tím Pardubickým významněji nezaostává, když dosáhl skóre 87,73 %, což je dokonce nárůst oproti výchozímu roku 2023, v němž dosáhl hodnoty 87,55 %. Vedle poprvé vysledovaného pokrytí periferního Zlatohorska to autor dává za výsledek faktu depopulace Olomouckého kraje ve sledovaném období, jelikož mezi sledovanými lety se populace snížila z 634 718 na 631 500. Páté místo zaujímá sousední Moravskoslezský kraj s hodnotou 86,30 %, přičemž vytváří homogenní uzavřený celek, pouze s výjimkou své západní hranice při Olomouckém kraji, na Bruntálsku, kde se reliéf začíná značně zvedat do Jeseníků, a protilehlé východní hranici se Slovenskem, na úpatí Moravskoslezských Beskyd. Vysočina si připsala k roku 2026 skóre 83,50 %, zaznamenala tak tedy významný pokles, jelikož z téměř dokonale pokrytého regionu v roce 2023 (dostupnost 95,63 %), utrpěla významný šrám přímo ve svém centru, krajském městě Jihlavě, která se spolu se svým severním okolím do výběru nepropsala. Velmi podobných výsledků dosáhly kraje Královéhradecký (78,46 %) a Jihočeský (77,84 %). Ačkoliv meziročně dostupnost v obou krajích utrpěla, nebylo to s úbytkem 3,53 % v případě Královéhradeckého, respektive 2,77 % v rámci Jihočeského kraje nijak významné. Zlínský kraj skončil se svými 76,96 % hned v závěsu. Stále přetrvává v delším čase nezdolatelná bariéra Bílých Karpat a Moravskoslezských Beskyd, čemuž i odpovídá nízký stupeň vybavenosti poštovními pobočkami. Plzeňský kraj dosáhl na hodnotu 82,58 % a Jihomoravský 82,99 %.

Karlovarský kraj dosáhl hodnoty 47,14 % a Liberecký 46,65 %. V případě Ústeckého kraje je patrné mírné zlepšení ve Šluknovském výběžku a celkově silnější pás obcí táhnoucích se směrem na východ do Libereckého kraje. Nicméně, krajská města Ústí nad Labem a Liberec nedokázala časovou dostupnost do patnácti minut zcela pokrýt. Zatímco v Ústeckém kraji se situace během sledovaného období procentuálně zhoršila o více než tři procentní body, dáno zejména kladným populačním přírůstkem Ústeckého kraje, v Libereckém kraji se dostupnost navýšila o více než jeden procentní bod, ačkoliv periferní region České Lípy zůstává nadále nedostatečně pokrytým.

Mapa č. 7

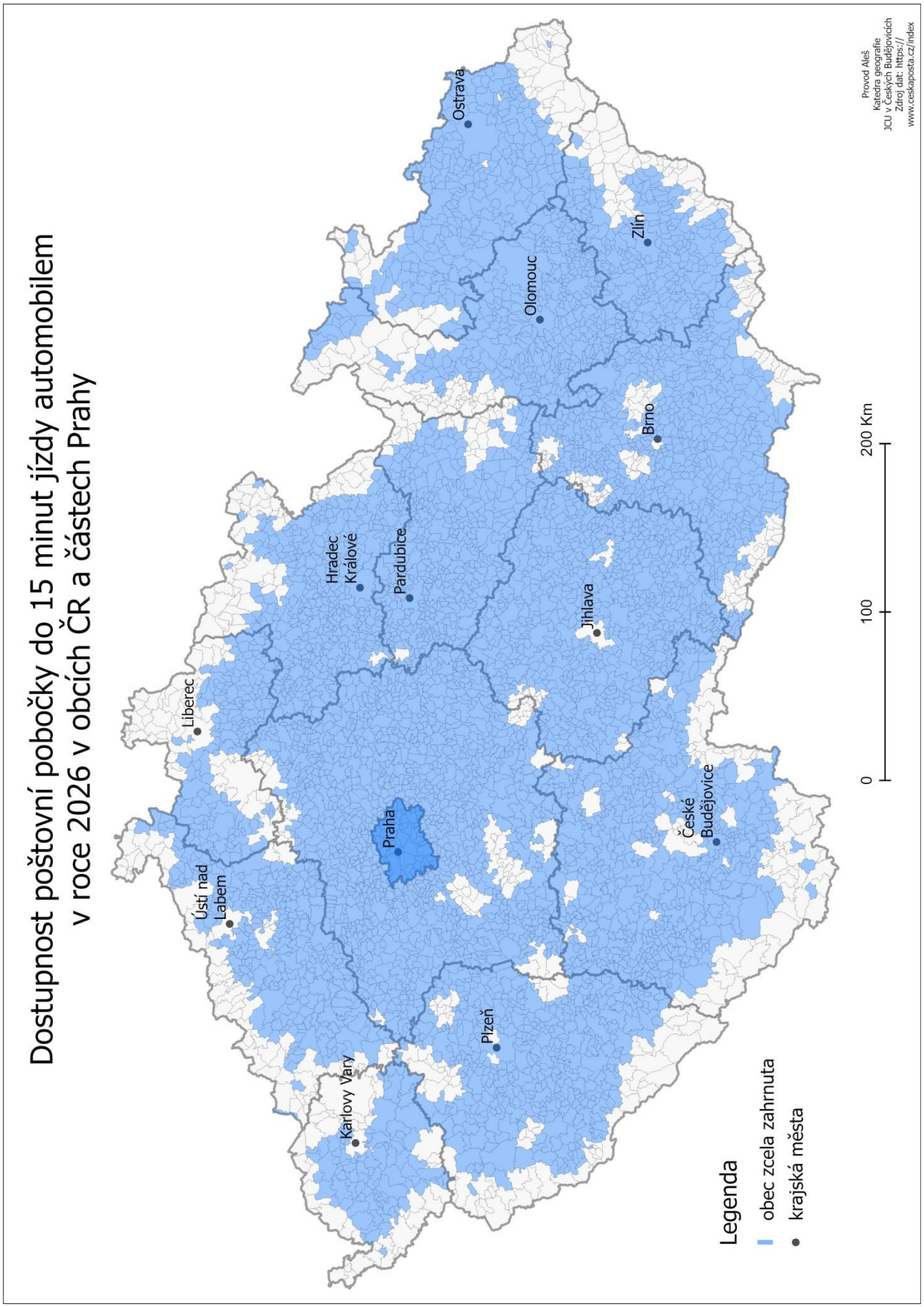
Dostupnost poštovní pobočky do 15 minut jízdy automobilem
v roce 2026 v obcích ČR a částech Prahy
Provod Aleš
Katedra geografie
JCU v Českých Budějovicích
Zdroj dat: https://
www.ceskaposta.cz/index
Ostrava
Zlín
Olomouc
Brno
Hradec Králové
Pardubice
Jihlava
Liberec
Praha
Ústí nad Labem
České Budějovice
Plzeň
Karlovy Vary
0
100
200 Km
Legenda
obec zcela zahrnuta
krajská města

Srovnání

Při vzájemné komparaci dvou sledovaných let lze na základě dat tvrdit, že Praha se poprvé dokázala celá vměstnat do časového limitu patnácti minut, přičemž ani přes vlnu masivního rušení pobočkové sítě na svém území neutrpěla žádnou škodu, a tak se v letech 2023 i 2026 jsou schopni všichni obyvatelé Prahy, tedy nějakých 1 397 880 obyvatel dostat na nejbližší poštu do patnácti minut. Středočeský kraj, Jihočeský, Plzeňský, Královéhradecký, Pardubický, Moravskoslezský a Zlínský si pohoršily, nicméně nebylo to tak významné jako v případě kraje Jihomoravského (-5,83 %) a kraje Vysočina (-12,13 %). V případě Jihomoravského kraje to byly regiony Brno-venkov a Vyškov, které z časové dostupnosti ve sledovaném období vypadly, přičemž se jedná o silně zalidněné oblasti, když bude pominut vojenský újezd Březina. Za nejvýraznějším propadem v rámci krajů stojí v případě Vysočiny ztráta Jihlavy a jejího nejtěsnějšího severního zázemí, v kterémžto regionu ještě v roce 2023 působilo 8 poštovních poboček. Tento počet byl zkrácen na polovinu a rozdíl je hned patrný, když se nachází v blízkosti významnějšího centra, s výrazným spádovým okolím. Zatímco oblast Tachova a Horšovského Týna byla v roce 2023 jakousi vnitřní periferií, minimálně z hlediska poštovních služeb za jednotlivé obce, k roku 2026 se situace lehce zlepšila a pokrytí obcí nově vytvořilo pomyslný pás, který nyní protíná okres Tachov v severojižním směru. Naopak sousední Plzeň-Sever utrpěla významnou ztrátu, čímž se z dříve kompletně vybarveného pásu, kopírujícího hranici s Karlovarským krajem, stalo jen jakési přemostění směrem na sever. Královéhradeckého kraje se redukce významnějším způsobem nedotkla. Zatímco Ústecký kraj dokázal lépe pokrýt časovou dostupnost ve Šluknovském výběžku, ztratil pás pokrytých obcí při hranici s Plzeňským krajem, které ještě v roce 2023 tvořily souvislý koridor, stejně jako výše zmíněný pás mezi Plzeňským a Karlovarským krajem. Navzdory složitému reliéfu a vysokému množství zrušených poboček v rámci krajského města se povedlo Libereckému kraji zvýšit ve sledovaném období dostupnost ze 45,59 % na 46,65 %, vyjádřeno počtem obyvatel obcí, kladný rozdíl přes 10 000 obyvatel ve prospěch roku 2026. Bude to zřejmě dáno výše zmíněným spojením pásem obcí vedoucího do Ústeckého kraje. Další hornaté kraje, Olomoucký, Moravskoslezský a Zlínský, neutrpěly žádné významnější změny. Ačkoliv bylo v roce 2023 v rámci periferních regionů lépe pokryto Osoblažsko, k roku 2026 se pozice vyměnila se Zlatohorskem. Oblast obcí Moravskoslezského kraje se navíc zredukovala z pásu směrem na jihovýchod podél hranice se Zlínským krajem, což ztrátu Osoblažska ještě výrazněji doplnilo. Díky tomu se časová dostupnost do patnácti minut v Olomouckém kraji nepatrně zvýšila (87,55 % x 87,73 %), zatímco v Moravskoslezském se ubírala opačným směrem (88,39 % x 86,30 %).

Zmíněný pás obcí na hranici s Moravskoslezským krajem, zaniknuvší k roku 2026, se projevil v rámci Zlínského kraje méně výrazně, nicméně, z hornatých krajů Moravy dosáhl procentuální rozdíl nejvyšší hodnoty: Olomoucký +0,18 %, Moravskoslezský -2,09 %, Zlínský -3,84 %. Při porovnávání map je zřejmé, že zásadní vliv na dostupnost má reliéf, zejména příhraniční oblasti v podhůří se nadále potýkají s omezenou dostupností, ať už Šumavy na jihozápadě, Krušných Hor na severozápadě, Lužických, Jizerských, Orlických Hor a Krkonoš na severu, Jeseníků na severovýchodě, či Beskyd nebo Karpat.

Srovnávací tabulka č. 3 (15 minut)

2023	2026
5595 obcí	5534 obcí
9 059 451 obyvatel	8 403 811 obyvatel

5.7 Analýza časové dostupnosti nejbližší poštovní pobočky za jednotlivé obce do 20 minut v roce 2023

Poslední interval časové analýzy dostupnosti zahrnul celkově 5 964 obcí ze všech 6 258 s kumulativní populací 9 908 179 obyvatel. Tím tedy stále zbylo na území České republiky 296 obcí, jejichž kompletní území nebylo zahrnuto do posledního intervalu. Není překvapivé, že převážná většina z nich leží v podhůří horských masivů podél hranice, kdy nejvýrazněji pozorovatelné je to v rámci Libereckého, Královéhradeckého, Olomouckého, Moravskoslezského, Zlínského, Jihočeského a Plzeňského kraje. Situace tedy nebyla zcela uspokojivá ani ve výchozím roce 2023, kdy na území České republiky fungovalo v součtu 3 253 poštovních poboček. Lze tedy předpokládat, že v důsledku rozsáhlé redukce, která proběhla, se v roce 2026 situace nevylepší. Jako periferní regiony v rámci Jihomoravského kraje vyšly okresy Hodonín a Břeclav, spolu s Uherským Hradištěm, v kterýchžto okresech zůstaly nedokonale pokryté obce jako Lanžhot, Kostice, Tvrdonice, Týnec na Moravě, Moravská Nová Ves, Mikulčice a Lužice. Břeclav a Hodonín jsou jediné větší obce v širším okolí a předpokládaná redukce poštovních poboček, která se těmto městům nevyhne, zřejmě významněji ovlivní budoucí dostupnost výše zmíněných obcí Jihomoravského kraje. Mírně lepšího výsledku bylo dosaženo v Karlovarském kraji, kde byla zapsána hodnota 65,08 %. Obslužná oblast se rozšířila i do oblasti vojenského prostoru Hradiště a celkově populačně narostla o 35 729 obyvatel. Plzeňský kraj si připsal hodnotu vyšší, a sice 87,27 %. Obce v okresech Chomutov, Most a Děčín výrazněji zlepšily v porovnání s předchozím časovým intervalem svou dostupnost, přičemž neobsloužené regiony v okrese Litoměřice jižně od krajského města Ústí nad Labem rovněž. Velmi obdobným způsobem jako u Plzeňského kraje tak bylo zahrnuto v podstatě kompletní území, s výjimkou podhorských oblastí. Ústecký kraj dosáhl hodnoty 73,95 %. Poslední kraj, který se nedostal v tomto intervalu časové dostupnosti přes 90 %, je Královéhradecký kraj, který narazil na fyzicko-geografické limity horstev Krkonoš a Orlických Hor. Téměř totožných hodnot dosáhly kraje Zlínský (92,13 %) a Olomoucký (92,17 %). Dostupnost ve Zlínském kraji se rozšířila o území, na nějž zasahují Moravskoslezské Beskydy, zejména pak v okresech Vsetín a Kroměříž. V rámci Olomouckého kraje došlo k výraznému rozšíření dříve nezahrnuté oblasti u krajských hranic, a sice na pomezí periferních okresů Šumperk a Bruntál na Moravskoslezské straně. Moravskoslezský kraj nepatrně předčil kraj Jihočeský (94,09 % x 93,99 %). V Jihočeském kraji zbyl prázdný region jen v oblasti severozápadního směru od krajského města, kopírující přibližně tok řeky Otavy, zahrnující obce Kostelec, Dobřejovice u Hosína, Chotýčany, Vitín, Ševětín, Drahotěšice, Bzí, Netěchovice, Údraž,

Březí-Kluky, Jamný, Soběšice u Předotic, Zahrádka u Kovářova a Orlík nad Vltavou. V rámci Prachatického okresu, z něhož autor diplomové práce pochází, zůstal neobsloužený pás obcí při hranicích s Německem, například Bučina u Kvildy, Knížecí Pláně, Žlíbky, Horní Světlé Hory, Volary, České Žleby, Stožec, Nová Pec, Želnava či Zátoň. Jihovýchodním směrem od krajského města Českých Budějovic pak zůstala neobsloužená obec Ledenice. Hodnotu 95,77 % si připsal Liberecký kraj, který nově dokázal pokrýt Ploužnici pod Ralskem. Jihovýchodní část Pardubického kraje se v okrese Svitavy plynule napojila k Olomouckému kraji, čímž dosáhla hodnoty 97,37 %. Podobným způsobem, jakým narazil Královéhradecký kraj na masív Krkonoš, narazil i Moravskoslezský kraj na limity horského pásma Moravskoslezských Beskyd, když je veškerý zbytek kraje dokonale pokrytý. Na druhé místo, při pominutí stoprocentní Prahy, se dostal Středočeský kraj s 99,40 % a za ním kraj Vysočina s 98,48 %. V rámci Středočeského kraje nebyly zahrnuty obce Dalkovice na jihovýchodě, dále Vidim, Dobřeň, Medonosy a Bělá pod Bezdězem na severní hranici u Libereckého kraje, čímž zůstaly jedinými nepokrytými obcemi tohoto populačně nejsilnějšího kraje České republiky.

Mapa č. 8

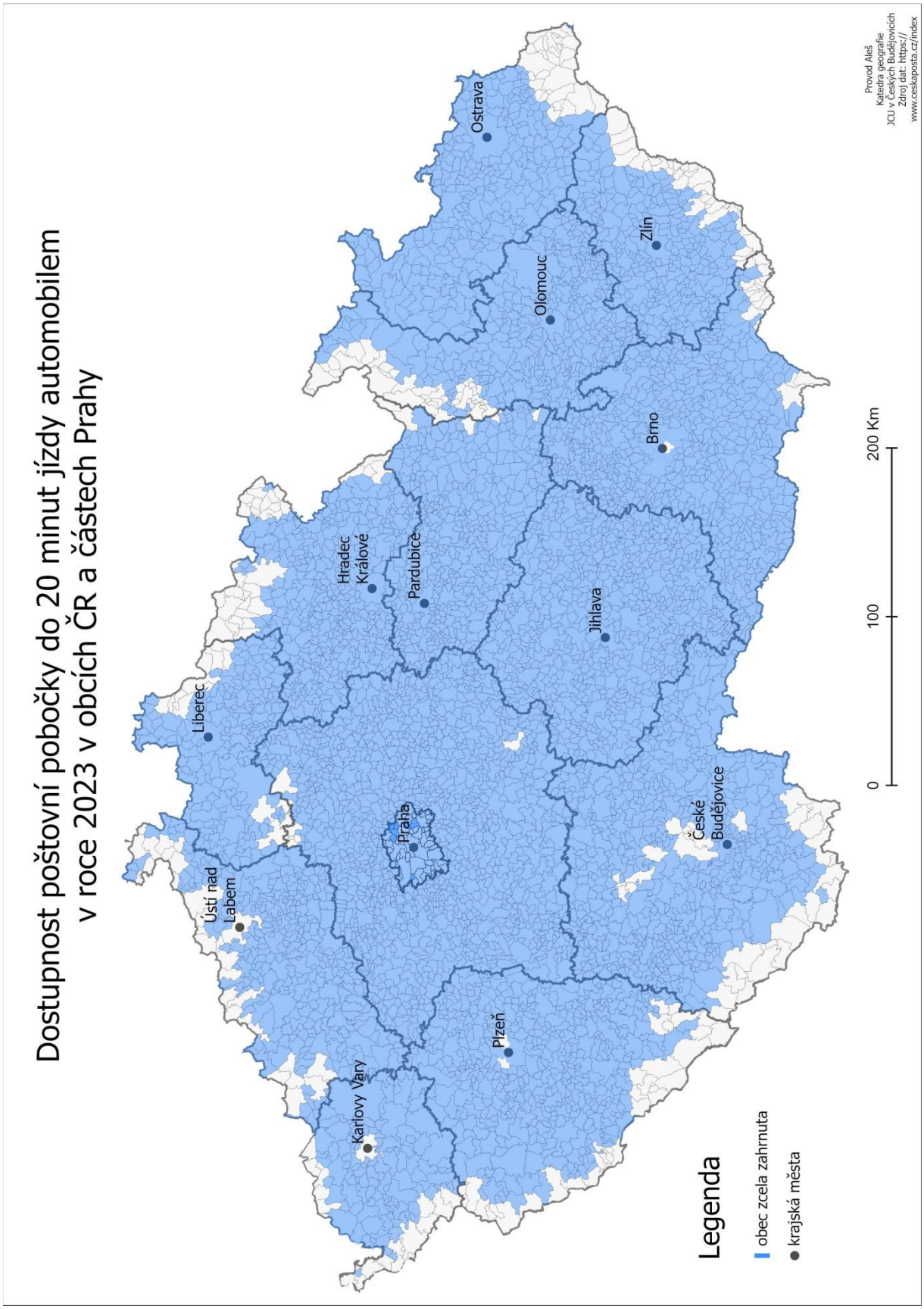
Dostupnost poštovní pobočky do 20 minut jízdy automobilem
v roce 2023 v obcích ČR a částech Prahy
Ostrava
Zlín
Olomouc
Brno
Hradec Králové
Pardubice
Jihlava
Liberec
Praha
České Budějovice
Ústí nad Labem
Plzeň
Karlovy Vary
Legenda
obec zcela zahrnuta
krajská města
0
100
200 Km
Provod Aleš
Katedra geografie
JCU v Českých Budějovicích
Zdroj dat: https://
www.ceskaposta.cz/index

5.8 Analýza časové dostupnosti nejbližší poštovní pobočky za jednotlivé obce do 20 minut v roce 2026

Výsledkem poslední provedené časové analýzy bylo vybrání 5 905 obcí z 6 258. Původní populace těchto dokonale pokrytých obcí dosahovala v roce 2023 celkem 9 908 179 obyvatel, zatímco do roku 2026 se tento počet snížil na 9 057 275. Představuje to úbytek o 59 obcí ve srovnání s rokem 2023, pro které je v aktuálním roce nemožné, dostat se z jejich území na nejbližší poštu do 20 minut. První místo Prahy zůstalo nedotčeno, druhé místo Středočeského kraje rovněž, přičemž z výchozí hodnoty 99,40 % k roku 2023 si mírně pohoršil na 96,12 %. Jihozápadním směrem od Prahy se oproti roku 2023 odbarvila obec Budňany, u hradu Karlštejn. Pardubický kraj si připsal třetí místo s hodnotou 94,50 %, přičemž úbytek celkové populace všech obcí, které byly uvnitř výběru, poklesl jen o 15 266 obyvatel. Obec, jež meziročně z výběru zmizela, je například Červená Voda, která ještě v roce 2023 byla nejseverněji položenou obcí Pardubického kraje, při hranici s Olomouckým, jižně od Králíků, která se do výběru dvacetiminutové časové dostupnosti v roce 2023 propsala. Na jihu obec Červená Voda sousedí s obcí Štíty, kterážto v roce 2023 dostupná ještě nebyla, nicméně v roce 2026 si s Červenou Vodou vyměnila místo a napojila se na tenký prstenec vybíhajících obcí v okrese Šumperk v Olomouckém kraji, s nimiž se tak poprvé od roku 2023 spojila. Sousední Olomoucký kraj dosáhl k roku 2026 hodnoty 89,66 % a s postupným uzavíráním se prázdného místa v mapě se zřetelně prokresluje periferní region v okolí Mohelnice, ve kterém na celkové množství více než dvaceti obcí připadá pouze pět poštovních poboček. Moravskoslezský kraj získal o jeden procentní bod více, než kraj Olomoucký, tedy 90,73 %, přičemž se na jeho území objevil drobný prázdný region. Jedná se o obec Olbramice, která v roce 2023 byla v těsné blízkosti poštovní pobočky, než došlo k jejímu zrušení. Olbramice jsou tedy vázány na nedalekou Ostravu, na jejímž území však ve směru příjezdu od Olbramic došlo ke zrušení hned osmi poštovních poboček. Sousední Zlínský kraj už byl postihnut více. Získal 81,81 % a je vidět, že zrušení hned dvou poboček na území Vsetína, se negativním způsobem projevilo. Co se týče Jihomoravského kraje, jak bylo zmíněno v předchozí analýze, projevilo se zhoršení dostupnosti podél hranice se Slovenskem, zapříčiněno zrušením poštovních poboček v Hodoníně a Břeclavi, ve které se mimo jiné nachází jedno z největších třídících dep v České republice. Jihomoravský kraj poklesl z hodnoty 96,8 % k roku 2023 na 91,18 % v aktuálním roce. Jen na území Karlových Varů, Plzně, Ústí nad Labem, Liberce, Jihlavy a Brna došlo ke zrušení 43 poboček. Výrazně se zrušení poboček projevilo v hornatém Libereckém kraji. Obyvatelé z Frýdlantského výběžku značně utrpěli, zejména kvůli vázanosti na nedaleké centrum kraje, v němž bylo

v roce 2025 zrušeno pět poštovních poboček. Výchozí hodnota z roku 2023, která činila 95,77 %, do roku 2026 masivně poklesla, až na 67,02 %. Zrušením hned několika poboček totiž rozsáhlé katastrální území Liberce zmizelo z výběru, protože vygenerované cestovní oblasti zkrátka nedokázaly pokrýt ve členitém reliéfu Libereckého kraje veškeré území do stanovených dvaceti minut. Podobným způsobem na mapě svítí Jihlava a Ústí nad Labem. Kraj Vysočina získal 86,38 %, což představuje úbytek až o 12 %, téměř shodné číslo s výsledkem v rámci patnáctiminutové časové dostupnosti za rok 2026, a kraj Ústecký nyní vykazuje dostupnost 70,08 %. Jihočeský kraj si připsal hodnotu 88,83 %, Plzeňský 87,27 % a Královéhradecký 84,05 %.

Mapa č. 9

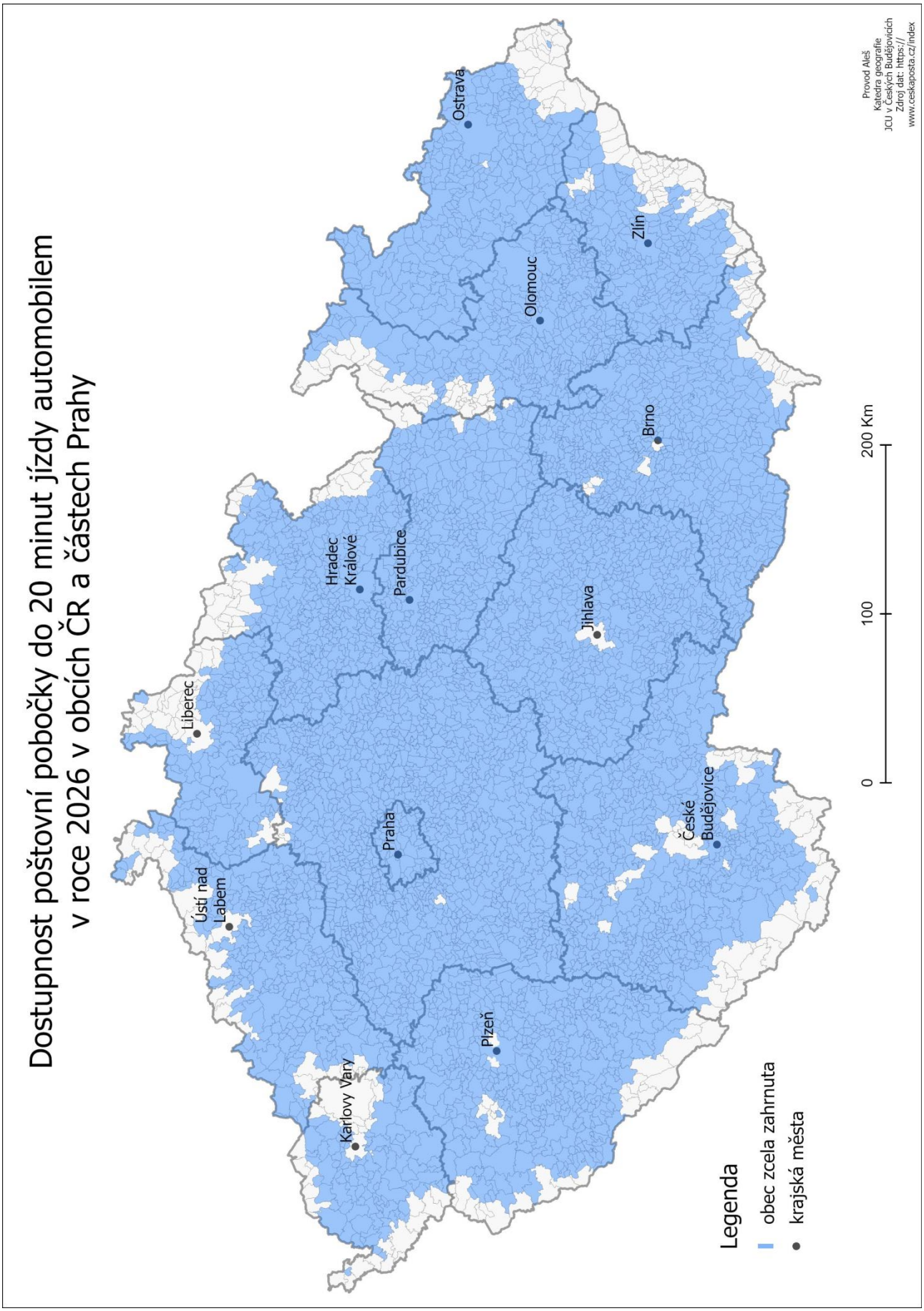
Dostupnost poštovní pobočky do 20 minut jízdy automobilem
v roce 2026 v obcích ČR a částech Prahy
Ostrava
Zlín
Olomouc
Brno
Hradec Králové
Pardubice
Jihlava
Liberec
Praha
Ústí nad Labem
České Budějovice
Plzeň
Karlovy Vary
Legenda
obec zcela zahrnuta
krajská města
0
100
200 Km
Provod Aleš
Katedra geografie
JCU v Českých Budějovicích
Zdroj dat: https://
www.ceskaposta.cz/index

Srovnání

Finální srovnání časové dostupnosti do 20 minut mezi roky 2023 a 2026 přináší několik poznatků. Časová dostupnost se zhoršila ve všech krajích, bez výjimky. Pouze Praha v obou analýzách pro 15 a 20 minut vyšla stoprocentně pokrytá, bez ohledu na zrušení téměř deseti procent veškerých poboček z vlny roku 2023 na svém území. Na území ostatních krajů došlo ke zhoršení: (-2,51 % Olomoucký, -2,78 % Královéhradecký, -2,87 % Pardubický, -3,20 % Středočeský, -3,36 % Plzeňský, -3,48 % Moravskoslezský, -3,87 % Ústecký, -5,16 %, Jihomoravský -5,62 %, Jihočeský, -6,15 %, Karlovarský, -10,32 % Zlínský, -12,10 Vysočina a -28,75 % Liberecký). Nejvýraznější je odbarvení Liberce, dále jihovýchodní území od Zlína směrem k hranici se Slovenskem, ustoupení dostupnosti v okrese Hodonín a Brno-venkov, ztráta dokonalého pokrytí Jihlavy a s tím související výrazný propad kraje Vysočina. Dále ústup od hranic v okolí Jindřichova Hradce, vyplnění mezery na Sušicku, která měla na analýze pro rok 2023 tvar půlměsíce, jenž obepínal neobsloužené obce, přičemž se stáčel jihovýchodním směrem. Nyní se již v Kašperských Horách spojila tato časová dostupnost s onou v Jihočeském kraji. V rámci Jihočeského kraje a autorem diplomové práce blíže zkoumaného regionu Prachatického okresu, se seznam obcí, které by byly z výběru vyškrtnuty, žádným způsobem mezi sledovanými roky nezměnil. Spíše se pošumavská oblast nivelizovala, právě díky výše zmíněnému připojení pokrytých obcí zasahujících ze Sušicka. Dalšími příklady může být odbarvení Stříbra v rámci Plzeňského kraje či ztráta schopnosti obsluhy do 20 minut v rámci regionu vojenského újezdu Hradiště na Karlovarsku. V rámci Jihočeského kraje se objevily nové světlé skvrny reprezentující obce Staré Sedlo, Předotice a Kostelec nad Vltavou, vše v okrese Písek. Při pohledu na výsledek nejdelší analýzy časové dostupnosti pro aktuální rok lze nicméně říct, že rozmístění pobočkové sítě České republiky je rovnoměrné a do 20 minut se na nejbližší poštovní pobočku dostane přes 83 % veškeré populace České republiky. To se ovšem netýká příhraničních oblastí v horských podhůřích, což platí pro kraj Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Královéhradecký, Olomoucký, Moravskoslezský a Zlínský. Tato okrajová území trpí zejména díky již tolikrát zmíněné morfologii místního hornatého terénu. Nejneproniknutelnější se zdá být Hrubý Jeseník v rámci Olomouckého kraje a bariéry Bílých Karpat a Moravskoslezských Beskyd v rámci kraje Zlínského a Moravskoslezského. Ve Valašském Meziříčí byly zrušeny tři poštovní pobočky, což se ihned projevilo na jeho odbarvení ve srovnání s výchozím rokem 2023. Nejlépe jde meziroční pokles demonstrovat na Libereckém kraji a jeho krajském městě, které před pobočkovou redukcí figurovalo ve výběru, podobně jako Jihlava. Nicméně, poboček v těchto městech bylo zrušeno více, než bylo nutné, čímž se objevily zřetelné

disproporce v rámci předtím vesměs celistvých regionech dostupnosti. Moravskoslezského kraje se jedna z největších redukcí v rámci krajů do takové míry nedotkla, alespoň v intervalu do 20 minut, což autor přisuzuje polycentrické struktuře kraje s několika silnými centry.

Srovnávací tabulka č. 4 (20 minut)

2023	2026
5964 obcí	5905 obcí
9 908 179 obyvatel	9 057 275 obyvatel

5.9 Index dostupnosti a jeho výpočet

Klíčem pro orientaci v mapách byly obce, jejichž veškeré území bylo zahrnuto do jednotlivých časových výběrů. Na základě toho bylo možné provést filtraci prvků tak, aby se dala vypočítat velikost populace obcí do těchto výběrů zařazených. Ve chvíli, kdy byly známé procentuální podíly za jednotlivé kraje České republiky, mohly se začít hledat disproporce způsobené redukčním zásahem v roce 2023. Po zanalyzování veškerých časových analýz přišla řada na vypočítání indexu, který bude vyjadřovat dostupnost poštovních služeb v jednotlivých krajích za oba sledované roky 2023 a 2026. Jelikož byla určena celkem čtyři časová pásma (5, 10, 15 a 20 minut), každému časovému intervalu bylo určeno číselné skóre nabývající hodnot od 1 do 0, přičemž s prodlužující se časovou vzdáleností hodnota mezi 1 a 0 klesala. To znamená, že procentuální podíl veškerého obyvatelstva daného kraje ve sledovaném roce byl vždy násoben číslem 1, 0,75, 0,5 či 0,25. Nutno dodat, že výchozí kumulativní podíly bylo nutno převést na podíly obyvatel kraje nacházejících se v jednotlivých časových intervalech, čehož bylo docíleno odečtením procentuálního podílu ve vybraném časovém intervalu, který již byl obsažen v kratší časové vzdálenosti. Jelikož dostupnost do 5 minut představovala nejvyšší váhu, byly procentuální podíly obyvatelstva obcí dokonale zahrnutých výběrů v rámci časové dostupnosti 5 minut násobeny číslem 1, desetiminutové číslem 0,75, patnáctiminutové 0,5 a dvacetiminutové číslem 0,25. Výslednou hodnotu bylo poté nutno vydělit 100, čímž vzniklo jedinečné číslo nabývající hodnoty mezi 1 a 0, pro každý kraj za každý monitorovaný rok, které jasně určuje dostupnost poštovních služeb v rámci celého kraje ve sledovaném období.

Níže je znázorněn výpočet, díky kterému bylo možné vypočítat index dostupnosti.

Index= (q5*s5+q10*s10+q15*s15+q20*s20)/100

Kde q= % interval; s= časové pásmo (5, 10, 15, 20)

Příklad výpočtu pro Prahu v roce 2023:

3,27*1+84,28*0,75+12,45*0,5+0*0,25= 72,705/100= 0,7270

Podobným způsobem bylo nutno vypočítat hodnoty indexů pro všechny kraje, jejichž výstupem budou mapy znázorňující dostupnost poštovních služeb na jejich území v obou sledovaných rocích. Níže se nacházejí mapy znázorňující index dostupnosti poštovních služeb v rámci České republiky pro roky 2023 a 2026.

Při prvním pohledu na následující mapy je jasně patrná nižší dostupnost Severozápadních až Severních Čech v Karlovarském, Ústeckém a Libereckém kraji. Města Karlovy Vary a Liberec byla již několikrát zmíněna jako příklad ne zcela zdařilého redukčního zásahu do poštovní sítě. Dále je možné pozorovat citelné zhoršení dostupnosti v rámci Zlínského kraje a trvající dominance Prahy, která se i přes nejrozsáhlejší redukční zásah pobočkové sítě na svém území, kdy bylo v Praze zrušeno celkem 35 pošt, ocitla v nejvyšších hodnotových intervalech osamocena, když Středočeský kraj, ač držíc dlouhodobě druhé místo v rámci České republiky, sestoupil o kategorii níže. Tento fakt je při pohledu do map nejpoutavější. Na základě map indexů dostupnosti lze konstatovat, že jádrová oblast je tvořena Prahou, Středočeským krajem a Pardubickým krajem, kteréžto pásmo je na jihu obklopeno pásmem krajů s indexem průměrným- Olomouckým, Moravskoslezským, Jihomoravským, Krajem Vysočinou, Jihočeským, Plzeňským a Královéhradeckým krajem. Karlovarský, Ústecký, Liberecký a Zlínský kraj představují periferní regiony, přičemž tomu tak bylo, s výjimkou Zlínského kraje, i ve výchozím roce 2023, kdy Zlínský kraj patřil k horšímu průměru. Redukce poštovní sítě se ale v jeho rámci projevila důrazněji.

Mapa č. 10

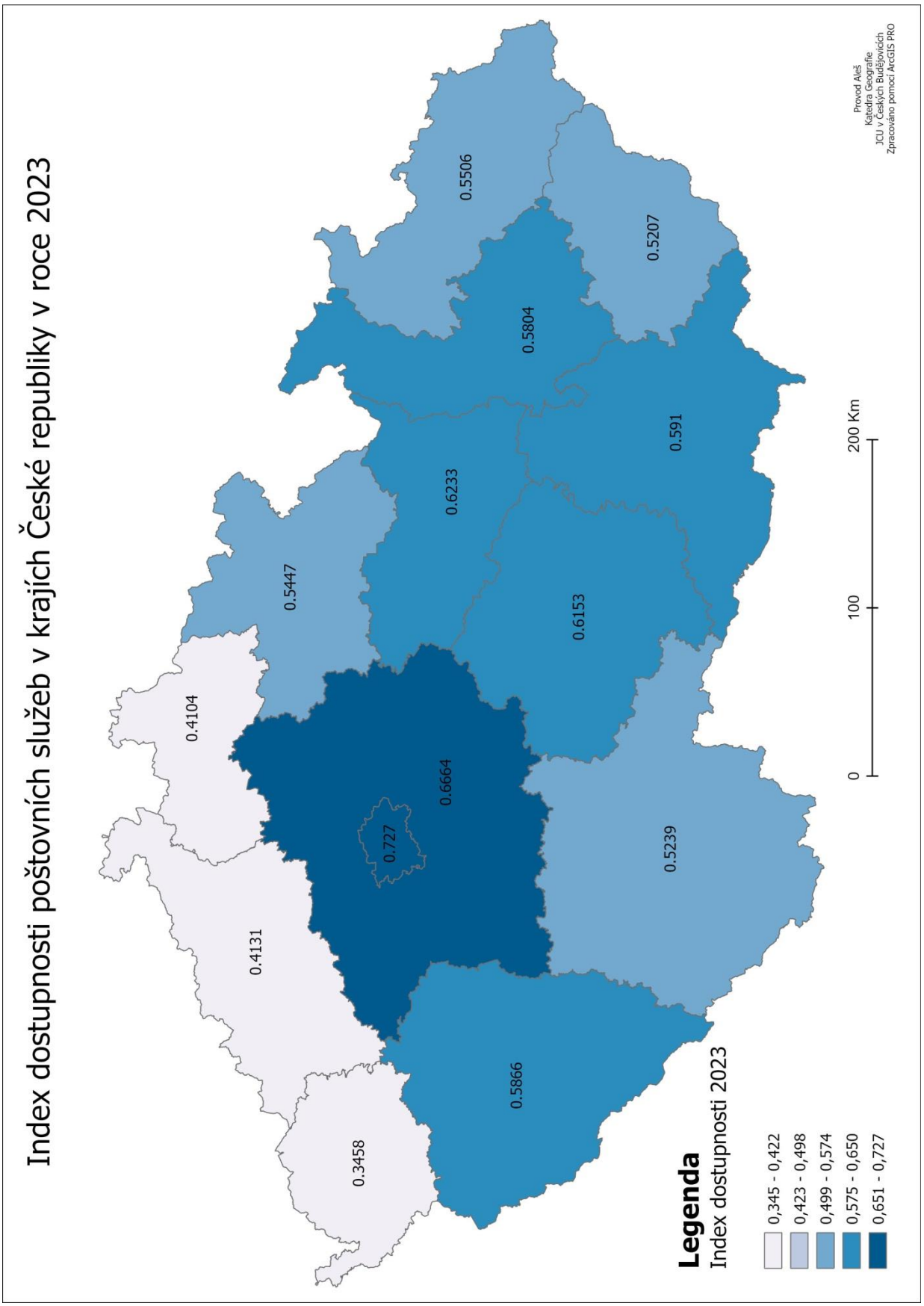
Index dostupnosti poštovních služeb v krajích České republiky v roce 2023
0.5506
0.5207
0.5804
0.591
0.6233
0.5447
0.6153
0.4104
0.6664
0.727
0.5239
0.4131
0.5866
0.3458
0
100
200 Km
Legenda
Index dostupnosti 2023
0,345 - 0,422
0,423 - 0,498
0,499 - 0,574
0,575 - 0,650
0,651 - 0,727
Provod Aleš
Katedra Geografie
JCU v Českých Budějovicích
Zpracováno pomocí ArcGIS PRO

Mapa č. 11

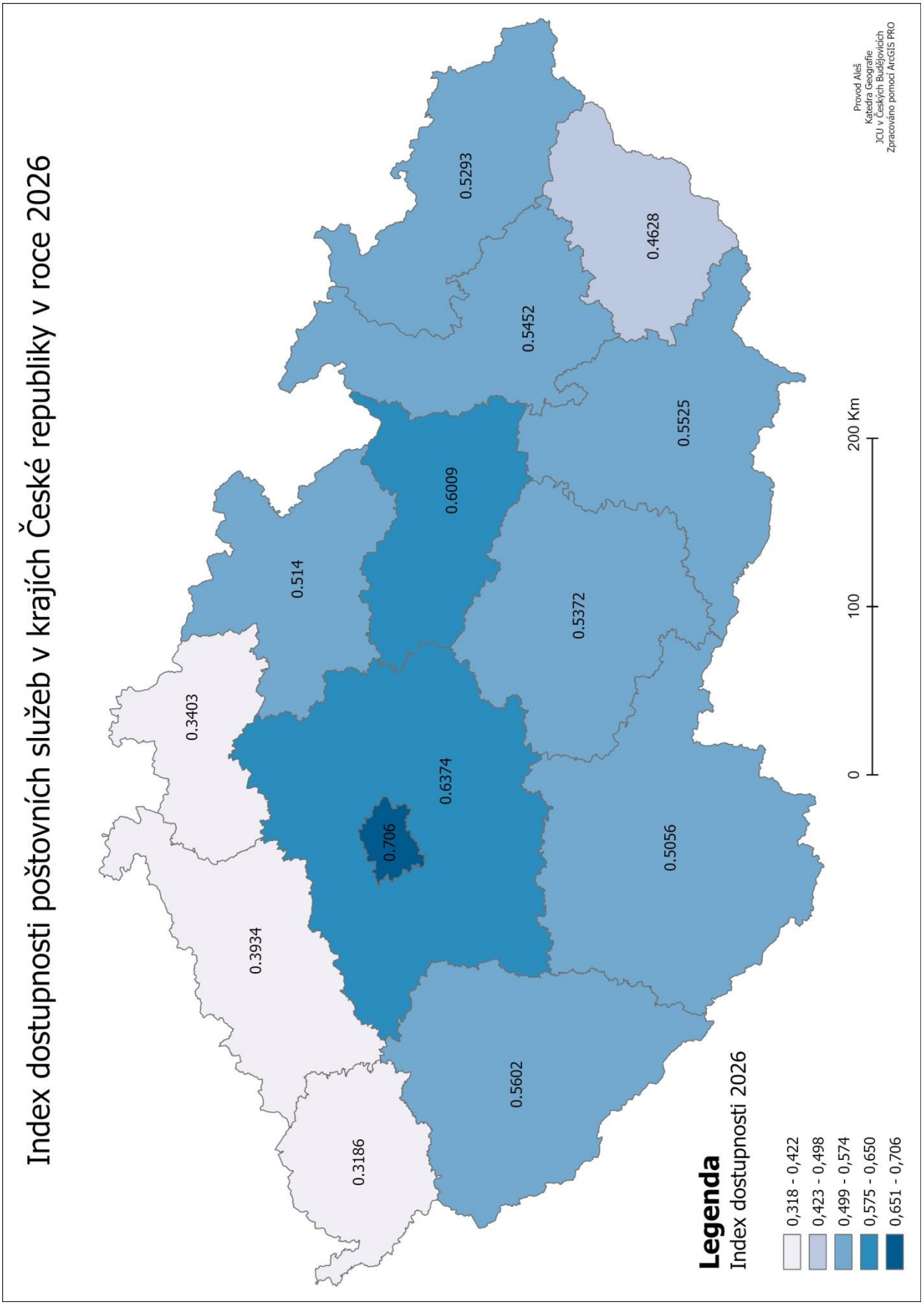
Index dostupnosti poštovních služeb v krajích České republiky v roce 2026
Provod Aleš
Katedra Geografie
JCU v Českých Budějovicích
Zpracováno pomocí ArcGIS PRO
0.5293
0.4628
0.5452
0.5525
0.6009
0.514
0.5372
0.3403
0.6374
0.706
0.5056
0.3934
0.5602
0.3186
0
100
200 Km
Legenda
Index dostupnosti 2026
0,318 - 0,422
0,423 - 0,498
0,499 - 0,574
0,575 - 0,650
0,651 - 0,706

6. Žebříček krajů České republiky podle indexu dostupnosti poštovních služeb

Důsledkem redukčního zásahu v roce 2025 bylo zhoršení výchozího indexu dostupnosti k roku 2026 v rámci všech krajů České republiky. Pro lepší orientaci jsou tabulky s indexem dostupnosti přiloženy níže, přičemž kraje České republiky jsou seřazeny v sestupném pořadí na základě hodnot indexu, kterých dosáhly v obou sledovaných rocích. Čím vyšší hodnotu index nabyl, tím lepší dostupnost poštovních služeb daný kraj v uvedeném roce vykazuje.

Srovnávací tabulka č. 5 (2023)

Název kraje	Index dostupnosti 2023
Hlavní město Praha	0,727
Středočeský kraj	0,6664
Pardubický kraj	0,6233
Kraj Vysočina	0,6153
Jihomoravský kraj	0,591
Plzeňský kraj	0,5866
Olomoucký kraj	0,5804
Moravskoslezský kraj	0,5506
Královéhradecký kraj	0,5447
Jihočeský kraj	0,5239
Zlínský kraj	0,5207
Ústecký kraj	0,4131
Liberecký kraj	0,4104
Karlovarský kraj	0,3458

Srovnávací tabulka č. 6 (2023)

Název kraje	Index dostupnosti 2026
Hlavní město Praha	0,7060 (-0,021)
Středočeský kraj	0,6374 (-0,029)
Pardubický kraj	0,6009 (-0,0224)
Kraj Vysočina	0,5372 (-0,0781)
Olomoucký kraj	0,5452 (-0,0352)
Moravskoslezský kraj	0,5293 (-0,0213)
Královéhradecký kraj	0,5140 (-0,0307)
Jihočeský kraj	0,5056 (-0,0183)
Zlínský kraj	0,4628 (-0,0579)
Ústecký kraj	0,3934 (-0,0197)
Liberecký kraj	0,3403 (-0,0701)
Jihomoravský kraj	0,5525 (-0,0385)
Plzeňský kraj	0,5602 (-0,0264)
Karlovarský kraj	0,3186 (-0,0272)

Meziroční rozdíly v indexu dostupnosti jsou znázorněny v tabulce pro rok 2026 a jedná se o záporná čísla v závorkách. Zatímco první čtyřka krajů své pořadí ve sledovaném období nezměnila, je nutno zmínit, že ačkoliv bylo na území kraje Vysočina v roce 2023 zrušeno pouze 10 poštovních poboček, jejich původní strategické rozmístění a z něho plynoucí rozsáhlá obslužná oblast okolních obcí, vyústilo v nejvyšší rozdíl v meziročních indexech dostupnosti. V rámci Zlínského kraje došlo ke zrušení 13 poboček, přičemž významně se na výsledném rozdílu v hodnotách indexů dostupnosti podepsalo zrušení poštovních poboček ve Vsetíně a Valašském Meziříčí, kde v obou případech byly zrušeny hned 3 pošty. Stejný počet poboček byl zrušen i v rámci Libereckého kraje, přičemž téměř polovina všech těchto poboček se nacházela na území krajského města Liberce, jehož obslužná oblast sahala

ještě v roce 2023 až do nejsevernějšího cípu Frýdlantského výběžku. Na druhé straně, v Ústeckém kraji, který meziročně dosáhl druhé nejnižší hodnoty rozdílu v indexu dostupnosti, přičemž v rámci jeho území bylo zrušeno 28 poštovních poboček, rovnoměrně rozložená síť neutrpěla výraznější zásah. Nejnižšího rozdílu však dosáhl Jihočeský kraj, na jehož území došlo k redukci pobočkové sítě České pošty čítající celkem 16 poboček. Téměř třetina z tohoto celkového počtu připadala na krajské město České Budějovice, přičemž v Táboře byly zrušeny 3 a v Českém Krumlově 2 pobočky. Ve směru z Českých Budějovic do Písku sice zbyl pás hned několika nepokrytých obcí, jmenovitě Týn nad Vltavou, v těsné blízkosti krajského města, dále Albrechtice nad Vltavou, Kluky, Záhoří, Kostelec, Orlík a Podolí na Písecku, které přibyly mezi nepokryté obce, nicméně populační velikost těchto obcí není nikterak výrazná a tak dosáhl index meziročně v rámci krajů České republiky nejnižšího úbytku. V kategorii dostupnosti celkové si jinak Jihočeský kraj stojí v rámci České republiky průměrně, když zaujal celkově osmé místo. Na druhou stranu, díky nejnižšímu úbytku mezi sledovanými lety dokázal Jihočeský kraj snížit předchozí ztrátu, kterou měl v roce 2023 na Královéhradecký kraj, jež tehdy čítala -0,0208, přičemž aktuální ztráta je pouze -0,0084. Rozdíl oproti Zlínskému kraji, který se v žebříčku nachází hned za Jihočeským krajem, se naopak meziročně významně rozšířil, čemuž vedle nejnižší meziroční ztráty hodnoty indexu v případě Jihočeského kraje nahrála i třetí nejvyšší ztráta kraje Zlínského. Zatímco v roce 2023 činil absolutní rozdíl mezi nejlepším a nejhorším krajem 0,3812, k roku 2026 se tento rozdíl mírně zvýšil na hodnotu 0,3874, čímž došlo k nepatrnému nárůstu regionálních rozdílů.

7. Závěr

Tématem této diplomové práce byla prostorová dostupnost poštovních služeb v České republice a její změny. Hlavním cílem bylo zanalyzovat dostupnost poštovních poboček na území České republiky po redukčním zásahu proběhnuvšího v roce 2023, v jehož důsledku došlo ke zrušení tří stovek poboček České pošty. Dílčími cíly následně bylo zhodnotit vývoj, kterého poštovní síť dosáhla, a srovnat dostupnost poštovních služeb v rámci jednotlivých krajů s pomocí indexového měření. Komparace dostupnosti poštovních poboček porovnávala časovou dostupnost v roce 2023 a v letošním, aktuálním roce 2026. Náplní analytické části diplomové práce bylo analyzování mapových výstupů a hledání disproporcí ve sledovaných letech. Konkrétně se jednalo o osm mapových výstupů s předem stanovenými hranicemi časové dostupnosti, 5, 10, 15 a 20 minut. S pomocí statistických dat ze sčítání lidí, domů a bytů, byly vypočteny populační velikosti dokonale zahrnutých obcí, které byly jednotlivými časovými úseky zcela překryty. Pomocí dalších výpočtů byl následně vytvořen index dostupnosti poštovních služeb v rámci jednotlivých krajů pro oba sledované roky, kde se názorně projevila regrese dostupnosti poštovních služeb ve všech krajích České republiky.

První výzkumná hypotéza počítala s redukcí časové dostupnosti, přičemž předpokládala, že z důvodu zrušení poštovních poboček převážně v městských sídlech s lepší dostupností služeb nebude představovat pokles této dostupnosti významnější komplikace. Tato hypotéza se potvrdila jen z části. Potvrzen byl předpoklad redukce časové dostupnosti, nicméně druhá část této hypotézy potvrzena nebyla. Zejména v případě hned několika krajských měst, jmenovitě Liberce, Jihlavy a Karlových Varů se ukázalo, že časová dostupnost poštovních služeb zde není dostatečná. Krajská města Liberec a Jihlava byly redukcí poštovní sítě v roce 2023 nejvíce zasaženy, jelikož jejich dokonalé pokrytí z roku 2023 k letošnímu roku zmizelo. Druhá výzkumná hypotéza předpokládala zformování periferních venkovských oblastí s neuspokojivou časovou dostupností, přičemž tato hypotéza nabyla potvrzení. Lokalizace těchto periferních oblastí se s oporou o mapové výstupy dá umístit zejména do příhraničí pod horskými masívy. Nejpozorovatelnější jsou tyto oblasti v Jihočeském, Plzeňském, Libereckém, Královéhradeckém, Olomouckém, Moravskoslezském a Zlínském kraji.

Pobočková síť České pošty je rovnoměrně rozložena, což je i výsledkem zákona, který poštovnímu zřizovateli ukládá povinnost dokázat obsloužit veškerou populaci České republiky. Nicméně, v rámci předem stanovených intervalů časové dostupnosti, jejíž horní hranice představovala 20 minut, Česká pošta nedokáže obsloužit kompletní území. To ale zejména v příhraničních podhorských oblastech nebude nutně problémem České pošty a

jejího vedení, ale složitější dopravní situací, danou zejména řidší komunikační sítí a reliéfem daných oblastí, a z toho následně pramenící omezenou časovou dostupností. To může autor diplomové práce doložit vlastními zkušenostmi jako dlouhodobého zaměstnance České pošty, pohybujícího se v okrese Prachatice. Výše zmíněné periferní obce v rámci tohoto okresu, o kterých autor pojednával, například Zátoň nebo Stožec, mohou posloužit jako ilustrativní příklad obcí s nedostatečnou časovou dostupností, když jejich populace musí na nejbližší poštovní pobočku cestovat až do Prachatic, přičemž vzdálenost mezi Prachaticemi a Zátoní činí 30 kilometrů. Silniční síť je zejména od města Volary velmi vytížená po celý kalendářní rok.

Nutné je zopakovat, že předmětem analýzy byla časová dostupnost automobilem, který je v těchto periferních oblastech naprosto nezbytný. Periferní poloha výše zmíněných obcí dává jejich obyvatelstvu velmi omezené možnosti v případě, že automobilem nedisponují, jelikož dopravní spoje hromadné dopravy zde nejsou dostatečně frekventované. Z toho důvodu by bylo v budoucnu na místě, zanalyzovat podobným způsobem časovou dostupnost poštovních poboček, kdy by byl automobil nahrazen právě hromadnou dopravou. Rozdíly zejména v těchto periferních regionech by byly jistě mnohem výraznější a intervaly časové dostupnosti by se musely zásadně pozměnit. Například Vlčí Jámy, další periferní obec v okrese Lenora, jsou hromadnou dopravou obsluhované jen sezónně, v létě, čímž se časová dostupnost dojezdu na nejbližší poštovní pobočku výrazným způsobem omezuje v podstatě jen na dva měsíce během kalendářního roku.

Ačkoliv se výsledné rozdíly v rámci zpracovaných analýz časových dostupností na první pohled možná nejeví tak dramaticky, zejména v příhraničních rurálních oblastech uštědřila redukce pobočkové sítě České pošty ještě výraznější zásah do nedostatečné zajištěnosti služeb. Vzhledem k rozmanitému reliéfu krajů v rámci České republiky se autor domnívá, že redukce pobočkové sítě proběhla v několika regionech poměrně neuvážlivě. Ilustrativním příkladem může opět posloužit Liberecký kraj. Krajské město Liberec prodělalo výrazný zásah do své pobočkové sítě, podobně jako ostatní krajská města, avšak geografická poloha krajského města, stejně jako celého Libereckého kraje, je velmi specifická. Absence jiného významného sídla, složitá dopravní situace, limitující reliéf Krkonošského masívu a proběhnuvší redukce pobočkové sítě se velmi významným způsobem projevila na zesílení tlaku zejména severní části Libereckého kraje v regionu Frýdlantského výběžku, na krajské město Liberec, ve kterém nemělo dojít k tak rozsáhlé redukci pobočkové sítě pošt. V momentě, kdy by namísto poštovních poboček v rámci Libereckého kraje byly zrušeny

pobočky v kraji Středočeském, který je sítí pošt velmi dobře vybaven, mohla by být situace o poznání lepší. Na druhou stranu, je nutno kvitovat pokrytí poštovními pobočkami v jiných, ještě výrazněji periferních regionech České republiky, například na Osoblažsku v Moravskoslezském kraji nebo v oblasti Jeseníků v rámci kraje Olomouckého.

Do budoucna lze jen doufat, že nebude pobočková síť České pošty zasažena podobnou redukcí, ke které došlo v loňském roce, protože i redukce pouze deseti procent představovala propuštění více než dvou tisíc lidí, kterým nebyla obratem navržena náhrada. To je obzvlášť smutné zejména v případě, když jí mnoho z těchto propuštěných zaměstnanců zasvětilo nemalou část svého života, když v jejích strukturách působili již od doby jejího vzniku, datovaného až k prvnímu lednu roku 1993, tedy roku, který dal za vznik i naší České republice. Tito lidé nebyli vyslechnuti, když se k redukci pobočkové sítě schylovalo, přičemž měli na bedrech například zajištění veškerého senilního obyvatelstva ochrannými prostředky během nedávné pandemie COVIDU-19, přičemž zdraví těchto starších spoluobčanů mnohdy záviselo na dostatečném pokrytí území České republiky. Nyní se rázem okrajové oblasti České republiky ocitly na ještě výraznějších periferiích, a do budoucna lze jen věřit tomu, že se tyto periferní oblasti nebudou žádným dalším způsobem rozšiřovat.

8. Seznam použité literatury

DALAJKOVÁ, M. (2010): Poštovnictví – historie, současnost a budoucnost. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Praha.

FOURASTIÉ, J. (1967): Essais de morale prospective.

GOLLEDGE, R. G. (2008): Behavioral geography and the theoretical/quantitative revolution. *Geographical Analysis*, 40(3), 239–257. DOI: 10.1111/j.1538-4632.2008.00724.x

GREGORY, D. (1994): Humanistic Geography. In: JOHNSTON, R. J.; GREGORY, D.; SMITH, D. M. (eds.): *The Dictionary of Human Geography*. 3. vyd. Oxford: Blackwell, s. 263–266.

HLOUŠKOVÁ, L. (2019): Jak se rodí profese: příklad kariérového poradenství. *Orbis Scholae*, 13(1), 45–61. https://doi.org/10.14712/23363177.2019.18

CHVÁTAL, F. (2025): Vliv dopravní dostupnosti na ekonomickou úroveň obcí v ČR. In: *Prostorová spravedlnost*. Geoinovace, Masarykova univerzita. http://geoinovace.geogr.muni.cz/prostorova-spravedlnost (10. 12. 2025).

JANEČKOVÁ, L. a Vaštíková, M. (2000): *Marketing služeb*

JEŽEK, J. (2016): Experience of selected European countries with merging municipalities and inter-municipal cooperation. Case studies from Italy, Austria and Switzerland. *Geografické informácie*, 20(2), 188–200. DOI: 10.17846/gi.2016.20.2.188-200.

JOHNSTON, R. J., GREGORY, D., PRATT, G., & WATTS, M. (2000): The Dictionary of Human Geography (4th ed.). Oxford: Blackwell Publishers.

KLAPKA, P.; FRANTÁL, B.; HALÁS, M.; KUNC, J. (2025): Spatial organisation: development, structure and approximation of geographical systems. Olomouc: Univerzita Palackého. https://geography.upol.cz/soubory/lide/halas/clanky/Klapka,Frantal,Halas,Kunc-MGR.pdf (10. 12. 2025).

KÜHNLOVÁ, H. (1996): Geografie: vývoj a současný stav oboru. Praha: Pedagogická fakulta UK.

MARINOFFOVÁ, K. (2023): Česká pošta jako poskytovatel finančních služeb. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní, Pardubice.

MATOUŠEK, R. (2012): Bytová politika, sociální a prostorová spravedlnost: nová výstavba obecního bydlení v Česku. Dizertační práce. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Praha. https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/41623/140020346.pdf?sequence=4 (10. 12. 2025).

MILUTINOVIĆ, J., MARKOVIĆ, D., STANIVUKOVIĆ, B., ŠVADLENKA, L., & ĐOBRODOLAC, M. (2020): A MODEL FOR PUBLIC POSTAL NETWORK REORGANIZATION BASED ON DEA AND FUZZY APPROACH. Transport, 35(4), 401-418. https://doi.org/10.3846/transport.2020.13741

MUNI. (2012): Služby – veřejné a komerční. Brno: Pedagogická fakulta MU. https://is.muni.cz/el/ped/podzim2012/Ze2BP_NSP5/um/04_Sluzby-_verejne_a_komercni.pdf (10. 12. 2025).

MUSULIN, J., STRAHONJA, V. (2023): User Experience, Business Models, and Service Design in Concert: Towards a General Methodological Framework for Value Proposition Enhancement. Sustainability, 15(16), 12509. https://doi.org/10.3390/su151612509

NAŘÍZENÍ VLÁDY č. 178/2015 Sb. (2015): O stanovení minimálního počtu provozoven pro poskytování základních služeb. In: *Sbírka zákonů České republiky*. https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-178 (10. 12. 2025).

NEUPANE, B., GHIMIRE, S., PAUDEL, S., GUPTA, U., & BHANDARI, P. (2023): Study of Prevalence of Depression and Associated Stressors Among Geriatric Patients Attending Psychiatry Department of Kathmandu Medical College; a Descriptive Cross Sectional Study.. https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-2731206/v1

NUNVÁŘOVÁ, S. (2014): Veřejné služby z pohledu uživatele. In: Sborník příspěvků z konference „Veřejná správa 2014“. Brno: Masarykova univerzita. https://doi.org/10.5817/cz.muni.p210-6840-2014-58 (10. 12. 2025).

OSMAN, R., PORKERTOVÁ, H. (2020): „Tied to a wheelchair“: How the absence of civil inattention serves as a spatial barrier to electric wheelchair users. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 56(1), 85–107. DOI: 10.13060/csr.2020.004.

PATEIRO-RODRÍGUEZ, C., PRADO-DOMÍNGUEZ, A., PATEIRO-LÓPEZ, C., & BERMÚDEZ, F. (2024): PUBLIC POLICIES TO REDUCE SWITCHING COSTS LINKED TO MANDATORY ACCESS TO CERTAIN ELEMENTS OF THE POSTAL NETWORK IN THE EU AND THE EFFECTS OF THE RETENTION COSTS. International Journal of Professional Business Review, 9(3), e04394. https://doi.org/10.26668/businessreview/2024.v9i3.4394

SINGLETON, P. A. (2000): A theory of travel decision-making with applications for modeling active travel demand. Diplomová práce. Portland State University, Portland. https://doi.org/10.15760/etd.1493 (10. 12. 2025).

ŠIŠAK, I. (2023): Services of general interest – the concept and its application in scientific research and spatial development. Hrvatski Geografski Glasnik/Croatian Geographical Bulletin, 85(2), 101-129. https://doi.org/10.21861/hgg.2023.85.02.04

ŠVADLENKA, L., ROTH, J. (2008): Problematika univerzální poštovní služby. Pošta, Telekomunikácie a Elektronický obchod, 3(2), 59–64. https://doi.org/10.26552/pte.c.2008.2.10 (10. 12. 2025).

TOUŠEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J. a kol. (2008): Ekonomická a sociální geografie. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 411 s. ISBN 978-80-7380-114-4.

TUAN, Y. -F. (1990): *Topophilia: A Study of Environmental Perceptions, Attitudes, and Values*. Morningside ed. New York: Columbia University Press. ISBN 978-0-231-07395-0.

TUREČKOVÁ, K., CHMIELOVÁ, P. (2019): Regenerace brownfieldů v odvětví kultury v České republice. In: KLÍMOVÁ, V., ŽÍTEK, V. (eds.): XXII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Velké Bílovice, 12. – 14. června 2019. Brno: Masarykova univerzita, s. 657–664. ISBN 978-80-210-9268-6. DOI: 10.5817/cz.muni.p210-9268-2019-83.

URRlab. (2025): Dynamika sociálního prostředí a prostorová mobilita v metropolitních regionech České republiky. Urbánní a regionální laboratoř. https://urrlab.cz/projekty/dynamika-socialniho-prostredi-a-prostorova-mobilita-v-metropolitnich-regionech-ceske-republiky/ (10. 12. 2025).

VESELÝ, A. (2012): The institutionalisation of non-responsibility – efficiency or conformity? Organisational reform of public services based on accountability theory. Sociologický časopis / Czech Sociological Review, 48(4), 757–784. https://doi.org/10.13060/00380288.2012.48.4.10 (10. 12. 2025).

WANG, Y., ZHANG, Y., LI, X., CHEN, Y. (2021): Optimizing public service facility location to reduce carbon emissions: A spatial accessibility approach. *Geographical Analysis*, 53(4), 567–589. DOI: 10.1111/gean.12245 (10. 12. 2025).

9. Seznam ostatních zdrojů

CZECH POINT. (2025): Jaké služby poskytuje Czech POINT? https://www.czechpoint.cz/jake-sluzby-poskytuje-czech-point (10. 12. 2025).

ČESKÁ POŠTA. (2025a): Mobilní pošta. https://www.ceskaposta.cz/mobilni-posta (10. 12. 2025).

ČESKÁ POŠTA. (2025b): Souhrnný přehled změn poštovních a obchodních podmínek České pošty, s.p. s účinností od 1. října 2025. https://www.ceskaposta.cz/Souhrnny+přehled+změn_na_www+_1_10_2025_final.pdf (10. 12. 2025).

ČESKÁ POŠTA. (2025c): Transformace České pošty: vznik Balíkovna a.s. a role poštovních dep. https://www.ceskaposta.cz/-/transformace-ceske-posty-vznik-balikovna-a-s (10. 12. 2025).

ČESKÁ POŠTA. (2024): Česká pošta provozuje více než 17 tisíc poštovních schránek. https://www.ceskaposta.cz/ceska-posta-provozuje-vice-nez-17-tisic-postovnich-schranek (10. 12. 2025).

ČESKÁ POŠTA. (2023): Projekt Pošta Partner se rozšiřuje o další možnosti. https://www.ceskaposta.cz/projekt-posta-partner-se-rozsiruje-o-dalsi-moznosti (10. 12. 2025).

ČTK. (2023): Česká pošta zveřejnila seznam rušených poboček. 35 ubude v Praze. https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/ceska-posta-zverejnila-seznam-rusenych-pobocek-35-ubyde-v-pr/r~0d26038ecf9a11ed8b4e0cc47ab5f122/ (10. 12. 2025).

ČTK. (2019): Česká pošta vysvětluje, proč je ve 275 milionech ve ztrátě. Stát jí dává málo peněz. https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/ceska-posta-vysvetluje-proc-je-ve-275-milionu-ve-ztrate-stat/r~0f5db1be762611e98aa4ac1f6b220ee8/?lp=1 (10. 12. 2025).

E15. (2025): Česká pošta plánuje návrat k zisku po roce 2026, tvrdí ředitel Štěpán. https://www.e15.cz/domaci/ceska-posta-planuje-navrat-k-zisku-po-roce-2026-tvrdi-reditel-stepan-1423472 (10. 12. 2025).

EKONOMICKÝ DENÍK. (2023): Potřebujeme Českou poštu? Budoucnost státního podniku se dostala před Senát. https://ekonomickydenik.cz/potrebujeme-ceskou-postu-budoucnost-statniho-podniku-se-dostala-pred-senat/ (10. 12. 2025).

FORBES. (2023): Česká pošta snížila odhad ztráty. Balíkovnu odtrhne v roce 2025. https://forbes.cz/ceska-posta-snizila-odhad-ztraty-balikovna-se-odtrhne-v-roce-2025/ (10. 12. 2025).

FORBES. (2021): Českou poštu čekají velké změny. Firmu jsme rozdělili na tři části, říká její generální ředitel Roman Knap. https://forbes.cz/ceskou-postu-cekaji-velke-zmeny-firmu-jsme-rozdelili-na-tri-casti-rika-jeji-generalni-reditel-roman-knap/ (10. 12. 2025).

KRAMÁŘ, J. (2025): Historie Československé a České pošty. Praha: Česká pošta. https://www.ceskaposta.cz/historie-ceske-posty (10. 12. 2025).

KURZY. CZ. (2024): Češi loni odeslali 151 milionů datových zpráv, meziročně to je o 5,6 % více. Klasických doporučených dopisů výrazně ubylo. https://zpravy.kurzy.cz/804347-cesi-loni-odeslali-151-milionu-datovych-zprav-mezirocne-to-je-o-5-6--vice-klasickych/ (10. 12. 2025).

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE. (2023): Evropská komise schválila veřejnou podporu pro Českou poštu za provozování systému datových schránek. https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/tiskove-zpravy/evropska-komise-schvalila-verejnou-podporu-pro-ceskou-postu-za-provozovani-systemu-datovych-schranek.html (10. 12. 2025).

VITÍK, M. (2019): Česká pošta vykázala za rok 2018 účetní ztrátu 275 miliónů korun, do tří let chce mít vyrovnaný rozpočet. https://www.ceskaposta.cz/-/ceska-posta-vykazala-za-rok-2018-ucetni-ztratu-275-milionu-korun-do-tri-let-chce-mit-vyrovnany-rozpocet (10. 12. 2025).

Vyhláška č. 464/2012 Sb. ze dne 17. prosince 2012, o stanovení specifikace jednotlivých základních služeb a základních kvalitativních požadavků na jejich poskytování. In: Sbírka zákonů 2012, 173. https://www.e-sbirka.cz/sb/2012/464 (10. 12. 2025).

Zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů. In: Sbírka zákonů České republiky. https://www.e-sbirka.cz/sb/2000/29 (10. 12. 2025).